

På gång inom EU

VÅREN 2018

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

VÅREN 2018

Uppllysningar om innehållet:
Dag Håkansson, dag.hakansson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2018
ISBN: 978-91-7585-599-8
Omslagsfoto: EP © Europeiska unionen 2017
Foto ledamöter: *Glenn Nordlund* - fotograf P-O Sedin, *Tomas Riste* -
fotograf Linn Malmén, *Mohamad Hassan* - foto Uppsala kommun,
Inger Linge och *Ella Bohlin* - fotograf Anna Molander, *Xamuel Gonzalez*
Westling - fotograf Linda Jonsson Hofors kommun, *Camilla Janson* -
foto Upplands-bro kommun
Produktion: Advant Produktionsbyrå
Tryck: Ätta.45, 2018

Förord

I På gång inom EU kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar Sveriges kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på SKL i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ned via www.skl.se/eu.

Framtiden är mer än bara en fråga om brexit, även om ämnet präglar samtalet oberoende av sakfråga och för med sig konsekvenser för de existerande samarbetena och frågor kring den framtida finansieringen av unionen. I skrivande stund är det fortfarande många frågor som ej är lösta. En överenskommelse har nåtts gällande medborgarskap, och avgiftsfrågan samt gällande gränsen mellan Irland och Nordirland. Vad som egentligen är överenskommet och huruvida denna överenskommelse är fastslagen och ej möjlig att revidera varierar dock beroende vem och vilken "sida" som uttalar sig.

EU:s framtidsfrågor en viktig utgångspunkt för vårt arbete även under våren 2018 och många av SKL:s prioriterade frågor härrör från och påverkas direkt eller indirekt av utvecklingen. Vi följer med intresse diskussionerna om EU:s framtid och de fem scenarierna från Vitboken om EU:s framtid. Kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker uttryckte det som att *"vinden är tillbaka i Europas segel men vi måste ta tillvara på vinden annars kommer vi ingenstans"* under sitt tal till unionen i september, men trots denna försiktiga optimism återstår det att se vad det konkreta utfallet blir.

En av de mest avgörande dokumenten rörande unionens närmsta framtid kommer presenteras under våren – förslaget om EU:s långtidsbudget som förväntas komma i maj. Förslaget kommer att följas av förhandlingar mellan Europaparlamentet och medlemsländerna i rådet. Givet att Storbritannien lämnar och om EU vill ha kvar nuvarande ambitioner även för kommande period, måste det tillskjutas medel, antingen via höjda medlemsavgifter eller andra finansieringsmöjligheter. SKL har tagit fram en ståndpunkt rörande den fortsatta sammanhållningspolitiken och följer noggrant diskussionen kring den kommande långtidsbudgeten.

Under hösten genomfördes även ett toppmöte för sociala frågor i Göteborg, det första av sitt slag på 20 år. SKL:s ordförande Lena Micko var på plats och diskuterade arbetet med att skapa rättvisa arbetsmarknader. EU-arbetet inom utbildning, integration, jämställdhet, sysselsättning och social sammanhållning är viktigt och SKL ser gärna att EU sätter de sociala frågorna högre upp på dagordning i diskussionerna om EU:s framtid.

Kommissionens arbetsprogram för 2018 innehåller bland annat 66 prioriterade pågående förslag som kommissionen anser behöver antas under året. Arbetsprogrammet fokuserar på att färdigställa de tio politiska prioriteringar som Juncker uttryckte i början av mandatperioden och ett antal mer långsiktiga initiativ kopplade till diskussionerna och arbetet med EU:s framtid.

I vårens upplaga av På gång inom EU kan du även läsa om andra, av SKL prioriterade och aktuella, EU-frågor av stor vikt för Sveriges kommuner, landsting och regioner, som till exempel den europeiska migrationspolitiken, dricksvattendirektivet och dess lokala förutsättningar, genomförandet av EU:s åtaganden enligt Parisavtalet, arbetet med den sociala dimensionen, utvecklingen av Energiunionen och Energipaketet samt genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU. Hur dessa frågor utvecklas får vi återkomma till i höstens upplaga som planeras till september 2018. Till dess kan du hålla dig uppdaterad med SKL:s nyhetsbrev "EU och internationellt" eller diskutera EU-frågor med oss på Twitter.

Stockholm januari 2018

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen

Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

- 6 SKL:s prioriterade EU-frågor 2018
- 6 A. EU:s framtida långtidsbudget efter 2020
- 6 B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020
- 6 C. Den sociala dimensionen av EU
- 7 D. Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängvårdare
- 8 E. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU
- 8 F. Energieffektivisering och förnybar energi
- 8 G. Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU
- 9 H. Lokala och regionala aspekter i arbetet för cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi
- 9 I. Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

- 11 **Kapitel 1. EU:s styrning, framtid och horisontella frågor**
- 11 Handslag för att stärka Sveriges röst i EU
- 12 Diskussionerna om EU:s framtid fortsätter
- 12 De fem scenarierna
- 13 Brexit-förhandlingarna fortsätter
- 14 EU:s medborgarinitiativ
- 14 Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen
- 15 Prioriterad fråga 2018 – EU:s framtida långtidsbudget efter 2020
- 16 Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU
- 17 Kommissionens agenda för bättre lagstiftning – ökad insyn och kontroll

- 18 **Kapitel 2. Regional utveckling och samarbete**
- 18 Prioriterad fråga 2018 – Regional utveckling och EU:s sammanhållningspolitik
- 19 Utveckling av Europeiska fonden för strukturella investeringar till Efsi 2.0
- 19 Efsi 2.0

- 21 **Kapitel 3. Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik**
- 21 Prioriterad fråga 2018 – Den sociala dimensionen av EU
- 21 Toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt
- 22 Den sociala dimensionen
- 23 En europeisk pelare för sociala rättigheter
- 24 Utstationeringsdirektivet håller på att uppdateras
- 24 Översyn av regler för samordning av de sociala trygghetssystemen pågår
- 25 Ett lagstiftningspaket om social rättvisa väntas under våren
- 25 Det första av kommissionens initiativ är ett förslag om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet
- 25 Det andra initiativet om tillgång till socialt skydd för atypiska egenföretagare
- 25 Ett initiativ om ett europeiskt socialförsäkringsnummer
- 26 Refit översyn av upplysningsdirektivet

- 27 **Kapitel 4. Miljö, energi och transport**
- 27 Prioriterad fråga 2018 – Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU
- 28 Prioriterad fråga 2018 – Energieffektivisering och förnybar energi
- 28 Prioriterade frågor i förhandlingarna om energi-effektiviseringsdirektiven och direktivet om förnybar energi
- 29 Prioriterad fråga 2018 – mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

29	Paketet för ren rörlighet
29	Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling
30	Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen
30	En ansluten digital inre marknad inom EU
31	Statsstödsregler för drifts- och investeringsstöd till regionala flygplatser
32	Kapitel 5. Vård, omsorg och folkhälsa
32	Hälsotillståndet i EU
33	Säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar
33	Europeiska referensnätverk (ERN)
34	Internationell och nationell handlingsplan mot antibiotikaresistens
35	Kapitel 6. Inre marknaden och konkurrensfrågor
35	Arbetet med EU:s regelverk för statsstöd
37	Kapitel 7. Migration, integration och mänskliga rättigheter
37	Prioriterad fråga 2018 - Ett hållbart asyl- och flyktmottagande i hela EU
39	CEAS, det gemensamma asylsystemet
39	Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU
41	Kapitel 8. Jämställdhet och likabehandlingsfrågor
41	Prioriterad fråga 2018 - Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare
42	Ministerkonferens om hur jämställdhet bidrar till rättvisa jobb och tillväxt
43	Kommissionens handlingsplan för att angripa löneskillnader mellan kvinnor och män
43	Sverige i topp på EU:s jämställdhets-index
44	Ny ordförande i CEMR Standing Committee for Equality och konferens i Bilbao
45	Kapitel 9. Digitalisering och utbildning
45	Den digitala inre marknaden
46	Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter
46	Utveckling av skola, yrkesutbildning, högre utbildning och det livslånga lärandet
47	En ny kompetensagenda för Europa
48	Svenska delegationen i Regionkommittén
50	SKL:s ledamöter i CEMR
51	Svenska delegationen i CLRAE
53	Ordlista
59	Praktiska länkar
60	Kontakt

SKL:s prioriterade EU-frågor 2018

A. EU:s framtida långtidsbudget efter 2020

Viljeinriktning:

- › SKL anser att den framtida långtidsbudgeten bör utformas så att den främjar tillväxt och sysselsättning inom unionen och att den utjämnar skillnader mellan EU:s regioner.

Aktiviteter:

- › SKL ska verka för att EU:s framtida social-, tillväxt-, forsknings- och regionalpolitik beaktar lokala och regionala förutsättningar samt att programgenomförandet underlättar ett högt deltagande för kommuner, landsting och regioner.
- › SKL kommer under året att föra kontinuerliga samtal med Regeringskansliet, kommissionen och Europaparlamentet om vikten av en modern långtidsbudget som aktivt bidrar till att kommuner, landsting och regioner i hela Europa kan utvecklas och se till att de fortfarande är globalt konkurrenskraftiga i termer av infrastruktur, kompetens och tillgång till kapital.

B. En kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik efter 2020

Viljeinriktning:

- › SKL förordrar en kraftfull och utvecklad sammanhållningspolitik för alla regioner inom EU.
- › SKL förordrar ett utökat regionalt inflytande över utformning och genomförande av sammanhållningspolitikens program i Sverige.
- › SKL förordrar en integrering av de olika fonderna för att gynna samhällsutvecklingen lokalt och regionalt.
- › SKL förordrar förenklingsåtgärder i det nationella genomförandet för att minska den administrativa bördan kopplad till projektarbete.
- › SKL förordrar en starkare proportionalitetsprincip inom sammanhållningspolitiken, där uppföljning och kontroll står i proportion till projektens omfattning.
- › SKL anser att sammanhållningspolitiken i största möjliga mån ska utgå från regionala förutsättningar.
- › SKL förordrar ett särskilt initiativ inom sammanhållningspolitiken riktat mot nyanlända.

Aktiviteter:

- › SKL ska arbeta aktivt för att påverka den svenska förhandlingspositionen till förmån för en fortsatt stark sammanhållningspolitik som omfattar alla svenska regioner.
- › SKL ska arbeta aktivt för att kommissionen och svenska ledamöter i Europaparlamentet och Regionkommittén ska känna till SKL:s position om EU:s framtida sammanhållningspolitik.
- › SKL ska även fortsättningsvis delta i olika expertgrupper gällande EU:s framtida sammanhållningspolitik.

C. Den sociala dimensionen av EU

Viljeinriktningar:

- › SKL stödjer europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området.
- › SKL stödjer att sociala indikatorer lyfts in tydligare i arbetet inom den europeiska planeringsterminen. Förbundet ser därför positivt på att en så kallad social resultattavla inkluderas i arbetet med den europeiska planeringsterminen. SKL anser att den europeiska planeringsterminen är ett användbart verktyg, på europeisk och nationell nivå, för strategisk uppföljning av medlemsländernas arbete mot gemensamma målsättningar.
- › För att bemöta det ökande behovet av välfärdstjänster måste de svenska kommunernas, landstingens och regionernas förutsättningar som arbetsgivare samt beställare och utförare av välfärdstjänster tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.

- Den svenska arbetsmarknadsmodellen, där autonoma och ansvarstagande arbetsmarknadsparter ansvarar för lönebildningen, måste garanteras i allt fortsatt arbete på det social- och arbetsrättsliga området.

Aktiviteter:

- SKL ska, enskilt och genom sina europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ kopplande till implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt det fortsatta arbetet med att utveckla den sociala dimensionen.
- SKL ska stärka dialogen med Statsrådsberedningen och kommissionens representation i Sverige i alla delar av den europeiska planeringsterminen. Förbundet ska verka för att den lokala och regionala nivåns roll och förutsättningar för att bidra till smart, hållbar och inkluderande tillväxt tas i beaktande i alla steg av den europeiska planeringsterminen.
- SKL ska gentemot EU:s institutioner och Regeringskansliet bevaka pelarens och den sociala dimensionens eventuella påverkan på utformningen av den kommande långtidsbudgeten och programperioden.

D. Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Viljeinriktning:

- SKL är positivt till initiativ som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Förbundet anser att ett jämställt uttag av föräldraledigheten är avgörande för ett jämställt arbetsliv.
- Det behövs ett bredare grepp för att möta utmaningarna med balansen mellan arbete och privatliv snarare än ytterligare reglering på EU-nivå. SKL framhåller vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden.
- SKL förordar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området framför detaljreglerad lagstiftning. Uppföljning av socialpolitiska mål kan lämpligen ske genom den europeiska planeringsterminen.
- Frågor om betald ledighet ska inte regleras på EU-nivå utan faller under nationell befogenhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen måste värnas.
- SKL anser att kommissionens insatser, istället för ny lagstiftning, bör fokusera på att säkerställa implementering och efterlevnad av existerande europeisk lagstiftning.

Aktiviteter:

- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området så att eventuell ytterligare reglering på EU-nivå angående olika former av ledighet är förenlig med svensk lagstiftning och kollektivavtal. Förbundet kommer att fokusera på intressebevakning och påverkansarbete gentemot såväl den svenska lagstiftaren som ministerrådet och Europaparlamentet.
- SKL ska påverka och bevaka EU:s lagstiftningsarbete och andra initiativ på området genom europeiska arbetsgivar- och paraplyorganisationer, framförallt genom CEEP och CEMR.
- SKL ska verka för att de europeiska arbetsmarknadsparterna ska fortsätta sitt gemensamma och individuella arbete i dessa frågor.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner på hur man kan underlätta för förvärvsarbetande familjer att kombinera arbetsliv och privatliv.
- SKL ska fortsätta sprida den engelska versionen av SKL:s skrift "Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv" på såväl nationell som europeisk nivå.

E. Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Viljeinriktning:

- › SKL förordar en jämnare fördelning av asylsökande mellan medlemsländerna.
- › SKL anser att det lokala och regionala perspektivet ska ha ett inflytande när beslut fattas i frågor som rör asyl- och flyktingmottagandet.

Aktiviteter:

- › SKL ska uppvakta ansvariga politiker och tjänstepersoner i Bryssel för att uppmärksamma dem på vilka förutsättningar lokala och regionala myndigheter i Sverige har i mottagandet av asylsökande och nyanlända flyktingar.
- › SKL ska delta i de sammanhang där kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan medlemsländerna sker. Detta gäller såväl integration som asyl- och flyktingmottagande, bland annat inom ramen för det nätverk som CEMR har startat, för att inhämta kunskap och dela erfarenheter från den svenska lokala och regionala nivån.
- › SKL ska bevaka utvecklingen av de nya förslagen och vad de får för konsekvenser för lokal och regional nivå.

F. Energieffektivisering och förnybar energi

Viljeinriktning:

- › SKL förordar främjande av mål och krav på resultat snarare än detaljkrav.
- › SKL anser att utformning av nära-nollenergikrav för byggnader och förnybarhetsdirektiv inte får styra bort från gemensamma lösningar som fjärrvärme och fjärrkyla (EPBD).
- › SKL anser att individuell mätning och debitering (IMD) endast ska krävas där det är kostnads-effektivt. Hänsyn behöver tas till fastighetsägarnas förmåga och incitament att energieffektivisera (EPBD).
- › SKL förordar tydliga förutsättningar och främjande villkor för biodrivmedel och biobränslen, med hänsyn till energibesiktning, statsstödsregler och hållbarhetskriterier.
- › SKL anser att krav på energikartläggning i EED bör samordnas med krav på energideklaration i EPBD och förordar ett kompletterande kriterium om minsta storlek på företagets energianvändning.

Aktiviteter:

- › SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- › SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med Energiunionen.

G. Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU

Viljeinriktning:

- › SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till ramdirektivet för vatten så att medlemsländerna kan ta ett samlat grepp om vattenfrågan i sin helhet. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS¹-problemen som uppdagats i Sverige.
- › SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att detaljstyrning undviks och överläts till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har väldigt många små dricksvattenproducenter och det är viktigt att EU inte instiftar regler som ställer samma krav på till exempel Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2 000 kommunala vattenverk.
- › SKL anser att det är viktigt att EU lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier, läkemedelsproducenter med mera. Det är inte kostnads-effektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.

Not. 1. PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen) finns i flertalet produkter, bland annat i brandsläckningsskum. I ett flertal kommuner har ämnena läckt ner i grundvattnet och påverkat dricksvattnet.

- På nationell nivå kommer SKL att arbeta för en mer sammanhållen syn på dricksvatten. Det är viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av dricksvatten samordnar sig med varandra och med kommunerna.

Aktiviteter:

- SKL ska på ett tidigt stadium samordna dricksvattenarbetet med ansvariga departement, centrala myndigheter och Svenskt Vatten.
- SKL ska delta i de sammanhang och i de konsultationer som kommissionen väntas arrangera.
- SKL ska även fortsättningsvis delta i arbetet med revideringen av dricksvattendirektivet genom berörda paraplyorganisationer, till exempel CEMR, CEEP och EurEau.
- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.

H. Lokala och regionala aspekter i arbetet för cirkulär ekonomi – en ny plaststrategi

Viljeinriktning:

- SKL förordar ambitiösa mål för minskad deponering och ökad återvinning.
- SKL framhåller att energiåtervinning från avfall är en ändamålsenlig behandlingsmetod för avfall som inte kan återanvändas eller material-återvinnas.
- SKL motsätter sig att definitionen av kommunalt avfall innehåller en referens till kvantitet och eftersträvar att den bättre överensstämmer med den svenska definitionen av hushållsavfall.
- SKL anser att det bör finnas separata mål för återanvändning och återvinning.
- SKL anser att producentansvaret även bör gälla för avfall som är föremål för separat insamling, men som inte sorterats ut.
- SKL förordar insatser som innebär att mikroplaster åtgärdas vid källan samt åtgärder som innebär att mikroplaster överhuvudtaget inte ska träda in i kretsloppet.

Aktiviteter:

- SKL ska föra en kontinuerlig diskussion med Europaparlamentet och Sveriges ständiga representation för att säkerställa att de känner till SKL:s position och arbetar för att lyfta fram förbundets frågor i förhandlingarna.
- SKL ska aktivt delta i CEEP:s och CEMR:s arbete med revideringen av avfallsdirektiven.
- SKL ska lyfta fram goda exempel från kommuner, landsting och regioner om nyttan med energiåtervinning (waste-to-energy).
- SKL ska lyfta fram exempel på åtgärder för att förhindra spridningen av mikroplaster från konstgräsplaner.

I. Mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

Viljeinriktning:

- SKL förordar att utsläppen från trafiken minskas genom att främja hållbara transporter i TEN-T nätverket. Det kan till exempel handla om elektrifierade järnvägsnät, sjömotorvägar, nätverk för laddning av elfordon och utnyttjandet av potentialen i digital teknik inom transportsektorn. En ökning av medlen till Connecting Europe Facility i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringarna behövs därför.
- SKL förordar att arbetet med att fastställa en gemensam teknisk standard för stödberättigade CEF-projekt fortlöper i syfte att harmonisera TEN-T korridorernas hastighet, effektivitet och tillförlitlighet samt standarderna för deras laddningsstationer för alternativa drivmedel. Det handlar om att utveckla arbetet med en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL förordar att regionala och kommunala intressen tas tillvara i arbetet med att främja publik alternativ laddinfrastruktur inom EU, i syfte att laddinfrastruktur blir tillgänglig för så många invånare som möjligt.
- SKL förordar att alla medborgare får tillgång till bredband av god kvalitet så att de i framtiden ska ha möjlighet att ta del av samhällsservice och information.

- SKL anser att Sverige ska stödja utformningen av EU:s telekomlagstiftning så att den stödjer den svenska "stadsnätmodellen". Det är viktigt att kommunerna får ett starkt stöd för sin uppgift att äga och tillhandahålla digital infrastruktur i form av fibernät och upplåta dem på öppna och lika villkor för marknaden. Kommunerna har bidragit till att Sverige har ett unikt väl utbyggt bredband i stora delar av landet, som i sin tur lagt grunden till den stora konkurrensen och i förhållande till Europa i övrigt, låga slutkundspriser.
- SKL förordar att EU:s prioriterade mål om att skapa en sammankopplad digital inre marknad förverkligas.

Aktiviteter:

- SKL ska föra fram att medlen till CEF måste ökas i syfte att mildra konsekvenserna av klimatförändringen.
- SKL ska tydliggöra regionala och kommunala intressen och föra fram dem i arbetet med att utveckla en gemensam teknisk standard för harmonisering av TEN-T nätet.
- SKL ska ta fram och driva SKL:s ståndpunkter i publik laddinfrastruktur och genom dessa påverka och föra fram det i aktuella EU-aktiviteter och via Energimyndighetens nationella samordningsarbete.
- SKL ska bevaka och påverka EU:s arbete med att telekompaketet stödjer den svenska "stadsnätmodellen".
- SKL ska verka för att den svenska "stadsnätmodellen" får bättre stöd i Sveriges bredbandsarbete och bredbandsreglering.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

Handslog för att stärka Sveriges röst i EU

Sveriges EU-minister Ann Linde bjöd i början på december 2016 in arbetsmarknadens parter till ett så kallat EU-handslog. Handslaget var startskottet för att gemensamt arbeta för att stärka delaktigheten, kunskapen och engagemanget i Sverige när det gäller frågor som beslutas inom EU-samarbetet. Vid EU-handslaget presenterade regeringen och parterna de åtgärder som var och en kommer att vidta för att bidra till ökad kunskap, information och stärkt delaktighet i EU-arbetet i Sverige.

Enligt regeringen kommer detta att bidra till en starkare svensk röst i EU och SKL åtog sig att arbeta aktivt med kunskapshöjande insatser gällande EU:s påverkan på den lokala och regionala politiken genom en rad olika insatser under året.

SKL tog under våren 2017, i enlighet med förbundets åtagande, fram ett utbildningsupplägg i samarbete med Sieps (Svenska institutet för europapolitiska studier) och har med Sieps under den senare delen av 2017 genomfört en rad kunskapshöjande seminarier hos medlemmar i Sverige. Fler utbildningstillfällen planeras under första kvartalet 2018. Seminarierna, som främst riktas till förtroendevalda, har utarbetats i dialog med medlemmens EU-samordnare (eller motsvarande)

för att anpassas till respektive medlems behov, och har vidareutvecklats under 2017 för att säkerställa att relevanta sakfrågor behandlas samt att lämpliga deltagare nås.

Ytterligare ett led i att öka kunskapen om EU:s påverkan på den lokala och regionala nivån samt att öka delaktigheten i EU-frågor hos kommuner, landsting och regioner är att SKL samarbetar med Statsrådsberedningens EU-kansli och medlemmarna i förberedandet och genomförandet av regionala EU-handslog runt om i landet. Under 2017 har 8 regionala EU-handslog genomförts och ytterligare några är under planering inför första kvartalet 2018.

SKL åtog sig också uppdatera förbundets rapport om EU i lokalpolitiken från 2010, där SKL slår fast att ungefär 60 procent av alla beslut som fattas i kommunfullmäktige påverkas, direkt eller indirekt, av beslut fattade på europeisk nivå. Den uppdaterade rapporten kommer att presenteras i början av 2018, och kommer utöver den uppdaterade delen också innehålla två kompletterande delar. Båda kan fungera som inspiration för hur kommuner, landsting och regioner kan arbeta med EU-relaterade frågor samt arbeta för att påverka beslut som fattas inom EU.

SKL: *Delaktighet i EU, Yttrande, EU-handslaget, EU i lokalpolitiken*

Regeringen: *Utredning om delaktighet i EU, Debattartikel om EU-handslaget*

Statskontoret: *PM om myndigheternas arbete med delaktighet i EU-frågor*

Kontakt:

Karin Flordal, karin.flordal@skl.se, 08-452 78 34

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,

08-452 77 33

Diskussionerna om EU:s framtid fortsätter

I början av mars 2017 presenterade kommissionen en vitbok om EU:s framtid. Vitboken är kommissionens bidrag till debatten om hur EU-samarbetet ska utvecklas framöver. Det är en långsiktig process som pågick under förra året och kommer att fortsätta under 2018.

Diskussioner om hur EU ska se ut och vad unionen ska göra har alltid pågått men har intensifierats i samband med Storbritanniens planerade utträde ur EU. Vitboken presenterades inför det toppmöte mellan EU:s ledare som ägde rum i Rom den 25 mars 2017 i samband med 60-årsdagen av att grunden till EU lades när Romfördraget undertecknades av de sex grundarländerna. Toppmötet och vitboken var startskottet för en debatt där målet är att medlemsländerna ska bestämma hur de vill att EU-samarbetet ska se ut i framtiden.

I vitboken presenterar kommissionen fem scenarier för hur EU skulle kunna utvecklas fram till 2025 beroende på hur medlemsländerna väljer att agera. Scenarierna är inte nödvändigtvis de fem mest troliga utvecklingarna utan kan snarare ses som illustrationer som belyser sannolika konsekvenser av de politiska val som görs i unionen framöver. Alla scenarier utgår från att de kvarvarande 27 medlemsländerna fortsätter som en union.

De fem scenarierna är:

1. **Fortsätta som förut**

EU fortsätter på den nuvarande vägen med fokus på att genomföra och uppdatera den aktuella reformagendan som ska se över EU:s lagstiftning.

2. **Enbart den inre marknaden**

Den fria rörligheten för varor och kapital inom unionen blir starkare men blir begränsad när det gäller personer och tjänster.

Medlemsländerna samarbetar dock inte inom bland annat migrationsfrågor och utrikespolitik. Frågor hanteras istället bilateralt mellan länder allteftersom de uppkommer.

3. **De som vill ha mer gör mer**

EU27 fortsätter som vanligt men låter de medlemsländer som så vill göra mer tillsammans på specifika områden, såsom försvar, inre säkerhet eller sociala frågor. De länder som vill kan senare ansluta sig inom valfria områden.

4. **Göra det mindre men göra det effektivare**

Medlemsländerna prioriterar ett begränsat antal politikområden där det samarbetet fördjupas inom områden där det upplevs finnas ett europeiskt mervärde, exempelvis handel, innovation och EMU. Inom andra områden där det uppfattas finnas ett mindre europeiskt mervärde eller där det är svårt att leverera skulle dock samarbetet inte fördjupas. Dit hör exempelvis frågor som arbetsmarknad, regional utveckling och socialpolitik.

5. **Göra mycket mer tillsammans**

Alla medlemsländer beslutar att göra mer inom alla områden. Samarbetet skulle få mer överstatliga inslag och eurozonen skulle stärkas med en utökad koordinering av finanspolitiken och skattefrågor.

Under förra våren kompletterade kommissionen vitboken med fem diskussionsunderlag i form av vad de kallar reflektionspapper inom områden som de bedömer vara särskilt viktiga:

› **EU:s sociala dimension**

I diskussionsunderlaget presenterar kommissionen tre olika alternativ för hur socialpolitiken inom EU kan utvecklas fram till 2025. Alternativen går från att utveckla gemensamma regler som idag finns inom unionen för bland annat arbetsmiljö och vilotider till att enbart euroländerna fördjupar samarbetet inom det socialpolitiska området eller till att alla medlemsländer fördjupar socialpolitiken tillsammans.

› **Hur vi bemöter globaliseringen**

Kommissionen ger i det här diskussionsunderlaget sin bild av hur EU bäst kan bemöta globaliseringens utmaningar och ta vara på dess möjligheter. Kommissionen ger dels en bild av nuläget och dels en bild av hur globaliseringen kan komma att se ut år 2025. De ger även

förslag på åtgärder som unionen bör vidta inom både utrikes- och inrikespolitiken för att bäst bemöta globaliseringen.

› **En fördjupad ekonomisk och monetär union**

Detta diskussionsunderlag anger möjliga vägar framåt för att fördjupa och fullborda den ekonomiska och monetära unionen fram till år 2025. Underlaget innehåller förslag på konkreta åtgärder som kan vidtas fram till valet till Europaparlamentet 2019 samt ett antal alternativ för åren därefter.

› **Det europeiska försvarets framtid**

Kommissionen presenterar i det här diskussionsunderlaget tre scenarier för EU:s framtida försvar. Ett scenario med samarbete inom säkerhet och försvar, ett scenario med delat ansvar samt ett scenario med ett gemensamt säkerhets- och försvarsarbete.

› **Framtiden för EU:s finanser**

I diskussionsunderlaget diskuterar kommissionen olika alternativ för den framtida finansieringen av EU-samarbetet. Underlaget presenterar olika finansieringsalternativ kopplat till de fem scenarierna om möjliga vägar för EU som presenteras i vitboken. Alternativen är beroende av hur medlemsländerna vill samarbeta om olika frågor och hur mycket samarbetet ska få kosta.

Kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker utvecklade i sitt tal om tillståndet i unionen den 13 september sin personliga vision om EU:s framtid och såg bland annat framför sig att friheten att uttrycka sina åsikter måste värnas, både inom EU och utanför. Vidare förde han fram vikten av att jämlikhet ska råda mellan medlemsländerna. Han menade även att det inte får finnas andra klassens medborgare, arbetare eller konsumenter.

Under hösten har diskussionerna om EU:s framtid sedan fortsätta i olika forum, bland annat vid det sociala toppmötet i Göteborg den 17 november. EU-ländernas ledare antog slutsatser om framtidsfrågorna vid Europeiska rådets möte i december om sociala dimensionen och utbildning, försvarsområdet och det fördes även en diskussion om de ekonomiska och monetära unionens framtid. Planen är att en inriktning för EU-samarbetet ska vara klar i god tid före valet till Europaparlamentet i juni 2019.

SKL deltar i diskussionerna och välkomnar en bred debatt om EU:s framtid.

Europeiska rådet: *Toppmöte 14–15 december*

Kommissionen: *Vitbok om EU:s framtid och vägen dit,*

Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension,

Diskussionsunderlag – Hur vi bemöter globaliseringen,

Diskussionsunderlag om en fördjupad ekonomisk och monetär union,

Diskussionsunderlag om EU:s framtida försvar,

Diskussionsunderlag om framtiden för EU:s finanser

Kontakt:

Dag Håkansson, dag.hakansson@skl.se,

+32 478 46 39 45

Brexit-förhandlingarna fortsätter

Förhandlingarna har hittills varit svåra och riskerades att ytterligare försenas på grund av oklarheter kring hur gränsen mellan Nordirland och Irland skulle lösas. Den 15 december 2017 fastslog dock stats- och regeringscheferna att utträdesförhandlingen mellan Storbritannien och EU-27 kommit tillräckligt långt för att påbörja diskussioner om eventuella övergångsarrangemang och inleda förberedande diskussioner om det framtida förhållandet mellan EU och Storbritannien. Överenskommelser har nåtts på viktiga områden som medborgarskap, och avgiftsfrågan samt gällande gränsen mellan Irland och Nordirland. Det finns även en samstämmighet rörande en övergångsperiod från den 30 mars 2019 tills dess att avtalet mellan EU och Storbritannien är ratificerat. Förhoppningen är nu att kommissionen senast i maj 2018 kan lägga fram sitt förslag till budget för perioden efter 2020.

Även om SKL inte deltar aktivt i brexit-förhandlingarna analyserar förbundet de konsekvenser som förhandlingarna kan få för andra viktiga processer och sakområden såsom EU:s långtidsbudget och sammanhållningspolitik.

Läs mer om detta i andra artiklar i denna skrift.

Europeiska rådet: *Riktlinjer för fortsatta brexit förhandlingar*

Kommissionen: *Brexit-förhandlingarna*

Regionkommittén *följer brexit-förhandlingarna och har vid ett par tillfällen diskuterat frågan. Mer information om hur regionerna påverkas kan läsas här: Vad europeiska Regionkommittén har gjort i frågan om brexit*

Kontakt:

Marcus Holmberg, marcus.holmberg@skl.se,

+32 2 549 08 67

EU:s medborgarinitiativ

Medborgarinitiativet ger alla som är medborgare i ett medlemsland och har uppnått rösträttsålder för Europaparlamentet rätt att direkt vända sig till kommissionen med en uppmaning om att föreslå lagar på områden där EU har befogenhet att stifta lagar, till exempel miljö, transport eller folkhälsa. Ett medborgarinitiativ måste få stöd från minst en miljon EU-medborgare från minst 7 av de 28 EU-länderna.

Kommissionen har utvärderat EU:s medborgarinitiativ och förslagit förändringar. Kommissionens utvärdering visar att cirka sex miljoner EU-medborgare skrivit under ett medborgarinitiativ. Av de över 50 medborgarinitiativ som initierats har tre initiativ samlat in minst en miljon underskrifter och gått igenom hela processen. I utvärderingen lyfter de bland annat fram problem med namninsamling över nätet och att det är olika krav för att skriva under i olika länder.

Ett av de tre initiativ som gått hela vägen handlar om att vatten och sanitet är en mänsklig rättighet och inte en handelsvara. Som en följd av det medborgarinitiativet planerar kommissionen att lägga fram ett lagförslag om lägsta kvalitetskrav för återanvänt vatten.

Regionkommittén har i tidigare yttranden förespråkat stärkt deltagardemokrati inom EU och en vilja att fortsätta utveckla medborgarinitiativ som ett verktyg för att främja en europeisk debatt om frågor som är angelägna för EU-medborgarna.

Regionkommittén pekar också på hinder och orsaker till att det är så få initiativ som uppnått en miljon underskrifter och har föreslagit åtgärder för att underlätta för fler medborgarinitiativ framöver. Det handlar både om att förenkla proceduren till att öka medvetenheten och kunskapen om hur människor kan föreslå och stödja medborgarinitiativ. För att underlätta finns det nu en hemsida och en vägledning på alla EU-språk.

Sommaren 2017 genomfördes ett så kallat EU-samråd om medborgarinitiativet där berörda aktörer såsom myndigheter och organisationer gavs möjlighet att lämna synpunkter. SKL deltog i samrådet.

Under våren 2018 kommer Regionkommitténs CIVEX-utskott att behandla ett arbetsdokument om Förordning om det europeiska medborgarinitiativet. Dokumentet har utarbetats av CIVEX-utskottets sekretariat.

SKL: Informationsblad om EU:s medborgarinitiativ

Kommissionen: EU:s medborgarinitiativ

Kontakt:

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se, 08-452 78 27

Martin Lidhamn, martin.lidhamn@skl.se, 08-452 76 66

Arbetet med Europa 2020-strategin och den europeiska planeringsterminen

EU och dess medlemsländer har genom Europa 2020-strategin enats om konkreta målsättningar inom sysselsättning, forskning och utveckling (FoU), klimatförändringar och energi, utbildning samt kampen mot fattigdom och social utestängning som EU ska nå senast år 2020. Medlemsländerna har i sin tur omsatt de övergripande målen till nationella mål utifrån de nationella förutsättningarna. Strategin har fungerat som utgångspunkt för den europeiska politiken och för EU:s långtidsbudget för perioden 2014–2020. EU:s sammanhållningspolitik samt sektorsprogram under perioden ska finansiera projekt vilka bidrar till måluppfyllelsen inom de fem områdena.

Arbetet med Europa 2020-strategin löper fortfarande på, dock har kommissionen tydligt nedprioriterat strategin på politisk nivå. Samtidigt har dock kommissionen valt att satsa på att utveckla och stärka den europeiska planeringsterminen. Den europeiska termen är en årlig cykel för ekonomisk styrning och övervakning på europeisk nivå och används för att övervaka och främja det nationella genomförandet av Europa 2020-strategin och framsteg mot måluppfyllelsen följs löpande upp.

Arbetet med termen startar med att EU-kommissionen antar en årlig tillväxtöversikt under hösten. I början av året därpå presenterar kommissionen landrapporter utifrån tillväxtöversikten med fokus på medlemsländernas förutsättningar, möjligheter och hinder för tillväxt, investeringar och sysselsättning. I den tillväxtöversikt som presenterades i november 2017 konstateras att den ekonomiska tillväxten är stark och euroområdet ekonomi kommer att växa snabbare i år än under de senaste tio åren. Tillväxten i unionen beror bland annat på fortsatt hög privat konsumtion, stabil tillväxt globalt och minskande arbetslöshet.

Sverige varnas i rapporten, även i år, för de höga bostadspriserna och hushållens höga skuldsättning. Sverige föreslås, tillsammans med 11 andra

medlemsländer, vara föremål för en så kallad fördjupad granskning under 2018, med hänvisning till de makroekonomiska obalanserna.

Som en del av den europeiska terminen rapporterar medlemsländerna även årligen in till kommissionen hur Europa 2020-strategin införlivas i den nationella politiken genom så kallade nationella reformprogram. Till det nationella reformprogrammet gör SKL, som företrädare för den lokala och regionala nivån, inspel som lyfter exempel på framgångsrikt arbetet, på lokal och regional nivå, som med hjälp av EU-finansiering bidrar till strategins måluppfyllelse.

Kommissionen gör en bedömning av de nationella initiativen och avger under andra kvartalet så kallade landspecifika rekommendationer till alla medlemsländer, vilka sedan antas av Europeiska rådet. För Sveriges del har de landspecifika rekommendationerna under flertalet år handlat om hushållens höga skuldsättning och obalanserna på bostadsmarknaden.

Europa 2020-strategins målsättningar har varit ett viktigt inslag i arbetet med regionala utvecklingsprogram och regionala utvecklingsstrategier i många kommuner, landsting och regioner.

SKL anser att innevarande europeiska sysselsättnings- och tillväxtstrategin, Europa 2020-strategin, har satt en trovärdig och ändamålsenlig ram för sammanhållningspolitiken och bidragit till att fokusera insatser i medlemsländerna.

SKL träffar löpande Statsrådsberedningen och arbetsmarknadens parter samt kommissionens representation, för att diskutera tillväxt- och sysselsättningsfrågor inom ramen för Europa 2020-strategin. SKL har i flera sammanhang efterfrågat en ny långsiktig sammanhållen sysselsättnings- och tillväxtstrategi för EU och uppmanat regeringen att verka för en uppföljare till Europa 2020-strategin. Flera av förbundets medlemmar ser just nu över sina regionala utvecklingsplaner och -strategier, och efterfrågar besked om vad som kommer att bli styrande för nästa programperiod. Flera av dem har också, i brist på konkreta EU-initiativ, tagit fram utvecklingsplaner utifrån målsättningarna i Agenda 2030, där det tas ett mer holistiskt grepp på hållbarhetsfrågorna än i den innevarande tillväxtstrategin.

Det vore beklagligt om inte prioriteringarna för den kommande långtidsbudget och EU:s program och fonder gavs en liknande inriktning och styrdes av en motsvarande strategi för hållbar sysselsättning och tillväxt.

SKL: *Europa 2020-strategin, Yttrande om halvtidsöversynen av Europa 2020-strategin, Kartläggning av Europa 2020-strategins regionala förankring*

Kommissionen: *Europa 2020-strategin*

Regeringen: *Europa 2020-strategin, Nationella reformprogrammet 2017*

Regionkommittén: *Europa 2020 Övervakningsplattform*

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se

08-452 77 33

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Prioriterad fråga 2018 - EU:s framtida långtidsbudget efter 2020

EU:s långtidsbudget är en budgetram som bestämmer finansieringen av EU:s politik i sju år. Den nuvarande budgetperioden omfattar 2014–2020. Långtidsbudgeten är för närvarande indelad i fem större kategorier med bestämda utgiftstak. Den bryts därefter ned i årliga budgetar för EU. Långtidsbudgeten bestämmer bland annat hur mycket medel som ska fördelas till sammanhållningspolitiken, den gemensamma jordbrukspolitikerna samt olika sektorsprogram.

Kommissionen planerar att presentera ett förslag rörande EU:s långtidsbudget i maj 2018. Därefter inleds förhandlingar mellan medlemsländerna och Europaparlamentet.

Om EU vill behålla sin ambition i kommande programperiod likt nuvarande programperiod måste medlemsländerna höja sina avgifter eller måste EU finna nya sätt att finansiera det glapp som Storbritanniens utträde innebär.

Sveriges regering har redan nu uttalat sig att man inte vill se en höjd svensk avgift och har inlett budgetrestriktiv hållning inför kommande förhandlingar om EU:s långtidsbudget.

SKL vill värna medlemmarnas intressen i den framtida långtidsbudgeten. Förbundet har tagit fram ett yttrande om en fortsatt stark sammanhållningspolitik. Samtidigt kommer förhandlingarna om nästa programperiod innebära svåra diskussioner om budgetens storlek och dess innehåll. Både den svenska avgiften till EU och återflödet till Sverige är av intresse för landets kommuner, landsting och regioner. SKL fortsätter att bevaka de förestående förhandlingarna om och utvecklingen av EU:s framtida långtidsbudget efter 2020.

Kommissionen: *Halvtidsöversyn av den fleråriga budgetramen 2014–2020*

Regeringen: *Övergripande prioriteringar inför budgetförhandlingarna i EU*

Kontakt:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Sami Khalifeh, sami.khalifeh@skl.se, 08-452 77 82

Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige och EU

Sedan Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i FN:s generalförsamling 2015 har genomförandet av agendan och de globala hållbarhetsmålen diskuterats intensivt i Sverige. Samtliga statsråd i regeringen är ansvariga för agendans genomförande, men civilminister Ardalan Shekarabi har ett samlat ansvar för det nationella genomförandet. I juli 2017 rapporterade Sverige för första gången till FN:s så kallade High Level Political Forum, HLPF, om implementeringen av Agenda 2030. Både SKL och Malmö stad var representerade i den svenska delegationen.

I mars 2016 tillsatte regeringen en delegation med uppdrag att stödja och stimulera Sveriges genomförande av Agenda 2030. Delegationen presenterade regeringen ett förslag till handlingsplan för det svenska genomförandet av agendan i början på juni 2017. Förslaget till handlingsplan innehåller en nulägesanalys av hur Sverige ligger till i förhållande till de globala målen samt förslag på åtgärder som regeringen bör vidta för att stärka och driva på genomförandet av agendan. Ett antal åtgärder handlar specifikt om det lokala och regionala genomförandet. Delegationen föreslår bland annat att regeringen, inom ramen för EU, ska verka för att Agenda 2030 utgör en del av EU:s sammanhållningspolitik efter 2020 och därmed säkerställer att agendan utgör grund för tilldelningen av EU:s strukturfonder. SKL har svarat på förslaget till handlingsplan i en skrivelse till regeringen där förbundet i allt väsentligt välkomnar förslaget samt att de lokala och regionala nivåernas avgörande betydelse för delaktighet och implementering av Agenda 2030 för hållbar utveckling tydligt poängteras.

LÄSTIPS! Läs skrivelsen i sin helhet på SKL:s webbplats.

SKL gjorde under våren 2017 en kartläggning av hur förbundets inriktningsdokument *Ansvar för välfärd 2016–2019* kopplar till målsättningarna i Agenda 2030. Kartläggningen visar att SKL täcker in Agenda 2030 väl genom sina kongressmål. Förbundet skickade ut en enkät till samtliga kommuner, landsting och regioner om Agenda 2030. Enkätresultatet visar att nära hälften av kommunerna, landstingen och regionerna idag använder sig av Agenda 2030 som ett verktyg i arbetet med hållbar utveckling.

LÄSTIPS! Kartläggningen och en sammanställning av enkätresultaten finns på SKL:s webbplats.

Kommissionen publicerade i november 2016 meddelandet om hållbar utveckling och EU:s genomförande av Agenda 2030. I juni 2017 presenterade ministerrådet sina rådslutsatser angående Agenda 2030. Europeiska rådet uppmanar kommissionen att senast till mitten av 2018 arbeta fram en strategi bestående av en tidsplan, tydliga mål och konkreta åtgärder för att implementera och integrera Agenda 2030 i all relevant EU-politik. Vidare uppmanas även kommissionen att på EU-nivå regelbundet följa upp arbetet med de globala målen. I oktober 2017 presenterades kommissionens arbetsprogram för 2018. Arbetsprogrammet innehåller dels nya initiativ och pågående åtgärder som ska avslutas under nuvarande mandatperiod, dels nya långsiktiga initiativ som grundar sig i arbetet med EU:s framtid och som ska forma EU fram till 2025. Ett sådant långsiktigt initiativ är *En hållbar framtid för EU*, där kommissionen ska ta fram ett diskussionsunderlag om ett hållbart EU 2030, uppföljning av FN:s mål för hållbar utveckling och Parisavtalet om klimatförändringar. SKL följer kommissionens, delegationens, regeringens och medlemmarnas arbete och bevakar konkretiseringen av genomförandet.

SKL: *Agenda 2030, Kartläggning av Agenda 2030 och SKL:s inriktning 2016–2019, Sammanställning av enkätresultat om Agenda 2030*

FN: *Agenda 2030 och de globala utvecklingsmålen, Verktygslåda för att lokalisera de globala utvecklingsmålen*

Kommissionen: *Agenda 2030 för hållbar utveckling*

Regeringen: *Information om de nya globala utvecklingsmålen*

Delegationen för genomförande av Agenda 2030:

Webbplats

Kontakt:

Matilda Lindberg, matilda.lindberg@skl.se, 08-452 77 11

Sami Khalifeh, sami.khalifeh@skl.se, 08-452 77 82

Kommissionens agenda för bättre lagstiftning – ökad insyn och kontroll

Europeiska kommissionen lanserade i maj 2015 en agenda för bättre europeisk lagstiftning. Agendan ska lyfta fram de politiska områden som EU ska fokusera på och leda till att lagstiftningsprocessen håller högsta tänkbara standard när det gäller konsekvensbedömningar, insyn, offentliga samråd och genomförande. Avsikten är att hitta det effektivaste sättet för att nå de politiska målen – genom EU-bestämmelser när det behövs och i övrigt genom nationella bestämmelser eller andra typer av åtgärder när det är tillräckligt.

Kommissionen vill därmed både uppdatera sina lagstiftningsmetoder för att möta förväntningar på öppenhet och samråd och samtidigt se över regelbördan för företag, invånare och offentlig förvaltning. Det innebär bland annat tätare konsultationer under lagstiftningsprocessens gång och tidigare återkoppling på färdplaner, konsekvensbedömningar och utkast till delegerade akter och genomförandeakter.

Ett interinstitutionellt avtal om bättre lagstiftning som kompletterar befintliga avtal om gemensamma arbetsmetoder mellan kommissionen, Europaparlamentet och ministerrådet har slutits. Avtalet innefattar arbetsmetoder för individuella lagstiftningsärenden och även delade åtaganden där man arbetar för att förbättra den årliga och

fleråriga planeringen. Det interinstitutionella avtalet har undertecknats av de tre institutionerna. Avsikten är att öka det politiska stödet för det så kallade Refit-programmet, det vill säga kommissionens program för lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat, genom att utveckla den så kallade Refit-plattformen. Plattformen består av experter från näringslivet, det civila samhället, arbetsmarknadens parter, europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén samt av representanter från alla EU:s medlemsländer. CEEP:s generalsekreterare har en plats i Refit-plattformen och SKL följer aktivt arbetet genom sitt medlemskap i CEEP, den europeiska arbetsgivarorganisationen för offentliga arbetsgivare. Regionkommittén, de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR och CEEP framhåller de lokala myndigheternas roll och särställning i samrådsförfarandet i sina respektive ställningstaganden om en EU-agenda för bättre lagstiftning. SKL har bidragit till CEMR:s ståndpunkter samt följt ärendet via de svenska ledamöterna i Regionkommittén.

Kommissionen: *Agenda för bättre lagstiftning, Pressmeddelande om Agenda för bättre lagstiftning, Refit-plattformen*

Regionkommittén: *Yttrande om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEMR: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

CEEP: *Ståndpunktspapper om en EU-agenda för bättre lagstiftning*

Kontakt:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Marcus Holmberg, marcus.holmberg@skl.se,

+32 2 549 08 67

Regional utveckling och samarbete

Prioriterad fråga 2018 – Regional utveckling och EU:s sammanhållningspolitik

2018 fyller sammanhållningspolitiken 30 år! Regionalfonden tillkom för trettio år sen som en del av Europeiska enhetsakten (från 1986) och trädde i kraft 1987. Politiken har haft många syften: *solidaritet, kompensation, fördelning av tillväxtens frukter, utveckling av regional kapacitet, stöd till dem som hamnat utanför, mobilisering av regionala och lokala aktörer, ett synligare EU, lärande över gränserna, förstärkning av infrastrukturen, särskilt i gränsområden*. Politiken har haft stor betydelse för att skapa tillväxt och sysselsättning lokalt och regionalt i Sverige. 67 miljarder kronor går till insatser i svenska regioner från regionalfonden, socialfonden, och landsbygdsprogrammet i nuvarande programperiod.

Den sjunde sammanhållningsrapporten presenterades i oktober 2017. Kommissionen skriver tydligt i rapporten att alla regioner måste omfattas av sammanhållningspolitiken. Emellertid är sammanhållningspolitikens framtid oviss. Storbritanniens utträde ur EU betyder att övriga medlemsländer måste tillskjuta medel för att investeringar i samma storlek som i nuvarande programperiod ska kunna göras alternativt att vissa delar av EU:s budget måste minska. Sammanhållningspolitiken motsvarar idag ungefär en tredjedel av EU:s totala budget och riskerar därmed att minska kraftigt

i perioden efter 2020. Detta samtidigt som ambitionen för vad sammanhållningspolitiken ska leverera inte minskat utan snarare ökar om man läser vad kommissionen säger i sammanhållningsrapporten.

Prioriterade områden för kommande sammanhållningspolitik bör enligt kommissionen vara insatser som ger högsta EU-mervärdet såsom social inkludering, kompetensförsörjning, forskning och innovation, klimat, energi och energiomställning och där sammanhållningspolitiken har en positiv inverkan som till exempel stöd till små och medelstora företag, hälso- och sjukvård och social infrastruktur, transport och digital infrastruktur. SKL menar att sammanhållningspolitiken behöver också hantera integration och globalisering.

Kommissionen vill se ett regelverk för befintliga fonder vilket skulle ge mer sammanhängande investeringar och underlätta för stödmottagarna. Systemet för anslagsfördelning skulle kunna ändras genom tillägg av kriterier med koppling till de utmaningar som EU står inför. Kommissionen vill också se en icke öronmärkt andel av finansieringen skulle kunna göra sammanhållningspolitiken mer flexibel. I maj förväntas förslag till EU:s långtidsbudget presenteras och därefter kommer kommissionen också att föreslå. Därefter kommer kommissionen presentera förslag till förordningar som reglerar sammanhållningspolitiken.

Sammanhållningspolitiken är en fundamental del av det regionala utvecklingsarbetet och representerar även en naturlig koppling mellan lokal/regional nivå och det övergripande EU-arbetet. Det är därmed mycket som står på spel för den lokala och regionala nivån i Sverige. Inför att kommissionen presenterar förordningspaketet, som kommer att presenteras efter förslaget till EU:s långtidsbudget i maj, hålls en öppen konsultation. Troligt i början av året 2018.

SKL menar att sammanhållningspolitiken är en grundläggande del av det europeiska samarbetet som skapar legitimitet och delaktighet på lokal och regional nivå inom unionen. Den territoriella utgångspunkten, flernivåsamverkan och med en långsiktig planeringstid på sju år gör sammanhållningspolitiken unik och svår att ersätta med andra finansiella modeller. Sammanhållningspolitiken är ett verktyg med möjlighet att möta många av de utmaningar som EU står inför och borde därför utvecklas istället för att avvecklas.

SKL har tagit fram ett första yttrande kring den framtida sammanhållningspolitiken och för en kontinuerlig dialog med såväl regeringskansliet som ansvarig minister och kommissionen. Förbundet deltar även i expertgrupper tillsammans med de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR, för att påverka EU:s institutioner kring den framtida sammanhållningspolitiken.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2017, EU:s fonder och program 2014–2020, Lena Micko i kommissionens egen tidning PANORAMA, SKL:s yttrande om den framtida sammanhållningspolitiken efter 2020

Kommissionen: Sjunde sammanhållningsrapporten

Kontakt:

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Utveckling av Europeiska fonden för strukturella investeringar till Efsi 2.0

Sedan starten sommaren 2014 har Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) vuxit och i november 2017 hade 251 miljarder euro investerats i samtliga 28 medlemsstater, vilket innebär att nästan 80 procent av de planerade € 315 miljarder har investerats. Projekt inom energi (21 procent), forskning och utveckling (21 procent) samt digitalutveckling (11 procent) dominerar bland de projekt som fått medel beviljade.

30 procent av alla medel har gått till investeringar i små och medelstora företag, vilket är över målet på 25 procent. Kommissionen beräknar att mer än 528 000 små- och medelstora företag kommer att kunna dra nytta av investeringsmedel från Efsi.

Av de investerade medlen kommer 63 procent (siffror från november 2016) från privata investerare, övriga 37 procent är investeringar från olika medlemsländer och nationella investeringsbanker. Den privata andelen investeringar är lägre än vad Kommissionen har räknat med.

I Sverige har antalet projekt med finansiering från Efsi ökat under 2017 och uppgår i november 2017 till 23. Totalt har € 1,6 miljarder från Efsi investerats, vilket har bidragit till att ytterligare generera € 5,9 miljarder i investeringsmedel. Under november 2017 har lån stödda av Efsi beviljats för att bidra till investeringar i en stor vindkraftspark i närheten av Piteå. Volvo cars har beviljats lån med stöd av Efsi till utveckling av effektiva hybridmotorer samt utveckling av nya elmotorer till bilar.

Efsi 2.0

Behovet av investeringar inom EU är stort och 2016 gjorde Kommissionen bedömningen att utvecklingen av Efsi har börjat ta fart. Utifrån detta beslutades att förlänga tiden för fonden och att målet ska vara att uppnå en investeringsvolym på 500 miljarder euro till 2020.

Detta ska göras genom att öka den så kallade additiviteten, det vill säga att investeringar ska göras i projekt där marknaden inte anser att avkastning och risk gör det lönsamt att investera, det vill säga överbrygga så kallade marknadsmisslyckanden. Med fondens garanti från Kommissionen och Europeiska Investeringsbanken (EIB), så kan fler investerare hitta projekt som annars skulle vara för riskfyllda att investera i. Utöver detta så ska fonden satsa mer på att hitta projekt som involverar flera medlemsstater.

Transparensen i beslutsprocesserna ska öka så att allmänheten kan få större insyn i de beslut som fattas av investeringskommittén och kunna kontrollera att de beslut som fattas görs utifrån additivitetsaspekten. De som får ta del av de medel som investeras ska även göras mer medvetna om att medlen kommer från Efsi och att medlen garanteras av Kommissionen och EIB, detta ska även gälla de små och medelstora företag som får medel ur SME-delen av Efsi.

För att bredda den geografiska spridningen av projekt som får finansiering ur Efsi, ska möjligheterna att kombinera stöd från olika fonder för-

bättras. Det gäller fonder som *Europeiska struktur och investeringsfonden (ESIF) Horizon 2020, Connecting Europe Facility (CEF)*.

Hittills har inte fonden tagit några geografiska hänsyn, utan det har varit projektens karaktär och attraktivitet som varit i fokus. För att få en större geografisk spridning till de mindre medlemsstaterna kommer flera olika sektorer att få stöd från Efsi, detta kommer att underlätta för mindre utvecklade regioner och regioner som befinner sig i strukturell omvandling. Ett verktyg för att underlätta både användandet av flera olika fonder och att få andra sektorer att söka, blir den tekniska hjälp som Kommissionen erbjuder projekt vid ansökningar via den europeiska investeringsrådgivningen.

Utöver dessa förändringar kommer medlemsstaterna att tillåtas använda medel från ESIF för att investera i Efsi. Kommissionen vill fokusera på projekt som arbetar med att utveckla metoder och tekniker som har positiv inverkan på miljön och vill gärna se att de ska få cirka 40 procent av medlen ur fonden.

Det finns en önskan om att fortsätta satsningen på små och medelstora företag och även möjliggöra för saminvesteringar med andra låneinstrument som *COSME, InnovFin* och *EaSI Guarantee instrument*. Efsi-finansieringen till SME kom-

mer att nästan fördubblas från € 5,5 miljarder till € 10,5 miljarder. Dock kommer en minskning ske gällande infrastrukturprojekt där fonden endast ska gå in om det kan bidra till att attrahera privat kapital.

European Investment Advisory Hub (EIAH) kommer att utvecklas så att de kan ge bättre teknisk assistans till projekt som ska arbeta med miljöteknik, inom den cirkulära ekonomin, projekt inom den digitala sektorn och mellanstatliga projekt. De ska även kunna ge stöd i hur olika fonder kan användas tillsammans och där det är möjligt även bidra till ökad geografisk spridning.

European Investment Project Portal (EIPP) håller på att byggas upp och byggas ut. Där finns alla projekt som sökt stöd listade och där presumtiva investerare kan se var de finns geografiskt och vad de önskar göra med de investerade medlen. Syftet är att genom denna webbaserade plattform föra samman investerare med lämpliga projekt.

Kommissionen:

Vad är en investeringsplan för Europa? Resultatet av investeringsplanen, Investeringsplanen för Sverige, Europeiska fonden för strategiska investeringar

Kontakt:

Tor Hatlevoll, tor.hatlevoll@skl.se, 08-452 79 69

Sysselsättning, arbetsmarknad och socialpolitik

Prioriterad fråga 2018 - Den sociala dimensionen av EU

De social- och sysselsättningspolitiska frågorna har det senaste året varit högt upp på den europeiska dagordningen, genom den europeiska pelaren för sociala rättigheter, den sociala dimensionen av EU:s framtid och inte minst toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017.

Toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt

SKL fanns på plats vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017. Ordförande Lena Micko, andre vice ordförande Anders Knappe och förhandlingsdelegationens ordförande Ulf Olsson deltog i diskussionerna för att föra fram kommuners, landstings och regioners perspektiv. SKL anser att de sociala utmaningarna är framtidsfrågor för EU-samarbetet. EU bör sätta en tydlig agenda för de sociala insatserna och medlemsstaterna har mycket att lära av varandra men det är medlemsstaterna och de lokala och regionala nivåerna som måste äga besluten om hur de gemensamma målen ska nås.

Den svenska regeringen bjöd tillsammans med kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker in medlemsstaternas stats- och regeringschefer, de europeiska och svenska arbetsmarknadsparterna, relevanta EU-kommissionärer samt företrädare för Europaparlamentet, Regionkommittén och andra nyckelaktörer till ett *toppmöte för rättvisa jobb och tillväxt*.

Toppmötet i Göteborg var ett tillfälle för diskussion om hur rättvisa jobb och tillväxt i unionen kan främjas i framtidens EU-samarbete. Fokus för toppmötet skulle vara hur nya möjligheter bäst tas tillvara och utmaningar hanteras inom ramen för dagens och framtidens arbetsmarknader och välfärdsmodeller.

Till toppmötet var 180 delegater inbjudna och 25 stats- och regeringschefer deltog. Utöver medlemsstaternas stats- och regeringschefer, i vissa förekommande fall berörda ministrar samt representanter för kommissionen, Europaparlamentet, de två rådgivande kommittéerna Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén var även representanter för de svenska centrala arbetsmarknadsparterna inbjudna. Även de europeiska tvärssektoriella arbetsmarknadsparterna

var inbjudna till toppmötet². Dagen inleddes och avslutades i plenum. Under dagen hölls tre parallella seminarier på temana:

1. Flödet in och tillgängligheten att komma in på arbetsmarknaden
2. Situationen på arbetsplatsen/rättvisa arbetsmarknader
3. Flödet mellan jobb och övergångar på arbetsmarknaden

Lena Micko talade vid den första sessionen på temat jämlika och inkluderande arbetsmarknader och hon lyfte möjligheterna för nyanlända att snabbare etablera sig på arbetsmarknaden och förutsättningarna för kvinnors och mäns jämställda deltagande på arbetsmarknaden. Den europeiska arbetsmarknaden lider av stora matchningsproblem. Det råder brist på arbetskraft inom vissa områden och yrkesgrupper samtidigt som arbetslösheten är stor. Nyckeln till ökad social sammanhållning i Europa stavas sysselsättning.

Detta var det första ”sociala toppmötet” på 20 år och utöver den ovanliga, relativa, öppenheten, var det ett unikt toppmöte flera vis – dels då det är mycket ovanligt att någon annan medlemsstat än ordförandelandet bjuder in till ett toppmöte för stats- och regeringschefer och dels att SKL bjöds in samt gavs talartid.

Toppmötet i Göteborg är en viktig del i *debatten om Europas framtid*, och den så kallade *Vitboksprocessen*, för diskussionen om *den sociala dimensionen av EU:s framtid*.

Slutsatserna från toppmötet i Göteborg följdes upp vid rådets möte i mitten av december.

Vid rådets möte antogs slutsatser baserat på diskussionerna vid toppmötet. I slutsatserna poängteras det delade ansvaret för den sociala dimensionen och den sociala pelaren mellan EU:s institutioner, medlemsstaterna, den lokala och regionala nivån och med arbetsmarknadens parter. Det ska ses som ett gemensamt åtagande och gemensamma målsättningar inom ramen för nuvarande kompetensfördelning. Den sociala pelaren ska ses som motorn som ska driva den sociala dimensionen framåt och att den europeiska terminen blir huvudfokus för implementeringen. Rådet kommer att återkomma till frågorna vid toppmötet i mars.

Not. 2. De europeiska tvärssektoriella/ sektorövergripande arbetsmarknadsparterna är utöver CEEP, Business Europe för de privata arbetsgivarna, UEAPME för de små och medelstora företagen, samt EFS/ETUC (Europafacket).

SKL: Lena Micko om toppmötet debattartikel Altinget, Nyhet på SKL:s hemsida

Regeringen: Socialsummit17 & webbsändning

Kommissionen: Social summit for fair jobs and growth Vitbok om EU:s framtid och vägen dit, Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension

Europeiska rådet: Slutsatser från toppmötet i december

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,

08-452 77 33

Den sociala dimensionen

I april 2017 presenterade kommissionen ett ”socialt paket”, vilket bland annat inkluderade ett förslag till proklamation om en europeisk pelare för sociala rättigheter samt ett reflektionspapper om den sociala dimensionen av EU:s framtid. Det är dock viktigt att bära med sig att diskussionerna om den sociala dimensionen av EU:s framtid inte är begränsat till enbart det reflektionspapperet, utan återkommer även i diskussionerna om globaliseringens effekter, fördjupningen av EMU samt EU:s framtida finansiering. Läs mer om arbetet med EU:s framtid och de olika reflektionspapren på sidan 12.

Kommissionen poängterar att EU har begränsade befogenheter på området, och att medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter arbete är avgörande, men framhåller ändå att EU förfogar över viktiga instrument för förbättrad social sammanhållning genom riktlinjer, stöd till och dialog med arbetsmarknadens parter, finansiering samt minimilagstiftning. I diskussionspapperet pekar kommissionen ut tre tänkbara scenarier år 2025 för den sociala dimensionen av EU: *begränsa den sociala politiken till att enbart handla om den fria rörligheten för medborgarna, de som vill göra mer på det socialpolitiska området gör mer, EU27 fördjupar den sociala dimensionen tillsammans*.

Den ”nulägesanalys” och generella problembild som kommissionen målar upp kan i stort delas av SKL. Den ger en bra bild av de insatser som har gjorts efter krisen och var medlemsstaterna nu befinner sig gällande bland annat sysselsättning, fattigdomsbekämpning, ekonomisk (o)jämlighet och jämställdhet. Kommissionen beskriver också vilka utmaningar som finns framöver så som en åldrande befolkning, kompetensutvecklingsbehov och satsningar på det livslånga lärandet, digitaliseringen, finansiering av de sociala trygghetssystemen, arbetskraftsbrist och förändrade förväntningar från medborgarna.

SKL anser att ekonomisk tillväxt och sociala rättigheter inte bör stå i kontrast till varandra utan måste ses som varandras förutsättningar. De sociala utmaningarna är en avgörande framtidsfråga för EU-samarbetet. I medborgarnas vardag är de sociala frågorna, i bred mening, i fokus. Frågor så som arbetslöshet, unga utan gymnasieutbildning, utsatta EU-medborgares situation, och integration är frågor där ansvaret, i Sverige, men även i många andra medlemsstater, i stort ligger på den lokala och regionala nivån. Kommunernas, landstingens och regionernas roll som arbetsgivare samt utförare och beställare av välfärdstjänster är avgörande för den sociala sammanhållningen och sysselsättningen i Europa. Ett starkt deltagande från kommuner, landsting och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter i både framtagandet och genomförandet av initiativ för att stärka den sociala dimensionen av EU, är nödvändigt för åtgärderna ska få reell effekt. Trots detta tydliggörs inte den lokala och regionala nivåns avgörande roll i reflektionsprocessen om den sociala dimensionen.

En europeisk pelare för sociala rättigheter

Som en del av det sociala paketet från april 2017 presenterade kommissionen ett förslag om etablering av en europeisk pelare för sociala rättigheter, efter en omfattande konsultationsprocess under 2016.

Intensiva diskussioner pågick i Europaparlamentet och ministerrådet under sommaren och hösten 2017. Efter att ministerrådet i oktober godkände det utkast till proklamation för *den europeiska pelaren för sociala rättigheter* undertecknades den så kallade gemensamma proklamationen av kommissionen, rådets ordförandeland Estland och Europaparlamentet vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter bygger på 20 principer och rättigheter, inom rubrikerna *lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor och social trygghet och inkludering*, som kommissionen menar behövs för att de europeiska arbetsmarknaderna och välfärdssystem ska vara rättvisa och välfungerande, även i framtiden. Tanken är att pelaren ska fungera som ett ramverk för social- och sysselsättningspolitiken i EU, för att skapa uppåtgående konvergens mot förbättrade arbets- och levnadsvillkor inom EU. Tanken är att pelaren ska fungera som ett ramverk för social- och sysselsättningspolitiken i EU och främja sysselsättning, stärka skyddet för arbetstagarna, säkra de mest utsatta

rättigheter samt säkerställa den sociala sammanhållningen i unionen.

Initiativet berör många av de områden där ett stort ansvar ligger på den lokala och regionala nivån i Sverige, exempelvis bostadspolitik, sysselsättningspolitik, utbildning samt vård och omsorg. Förslagen berör också i hög grad SKL som arbetsgivarorganisation.

Enligt kommissionen kräver dess principer och rättigheter implementering och tolkning genom ytterligare initiativ och eventuellt även europeisk lagstiftning, med andra ord kan en EU-medborgare inte direkt utkräva dessa rättigheter i en domstol.

Kommissionen poängterar att det är helt avgörande med ett gemensamt ägarskap för den sociala pelaren mellan EU:s institutioner, medlemsländerna, arbetsmarknadens parter samt den lokala och regionala nivån för att pelaren ska nå framgång och få effekt. EU kan erbjuda ett ramverk och en verktygslåda för att arbeta med pelaren, men den faktiska förändringen måste ske på nationell nivå. Kommissionen har även tagit fram en "social resultattavla" med ett antal indikatorer där man kan följa medlemsländernas utveckling på det sociala. Den sociala pelaren kommer att delvis implementeras genom att målsättningarna och principerna införlivas i den så kallade europeiska planeringsterminen, bland annat genom den sociala resultattavlan som ska följa medlemsstaternas utveckling inom 14 huvudindikatorer.

Kommissionen har dock även föreslagit lagstiftning med hänvisning till den sociala pelaren, exempelvis gällande balans mellan arbete och privatliv samt förslag rörande revidering av upplysningsdirektivet. För ytterligare information, se separata artiklar.

SKL välkomnar att kommissionen lyfter de socialpolitiska frågorna högre upp på den politiska dagordningen. Ekonomisk tillväxt och sociala rättigheter behöver inte stå i ett motsatsförhållande utan bör snarare betraktas som ömsesidiga förutsättningar.

Förbundet stödjer gemensamma europeiska målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området. SKL anser att det är positivt att en uppföljning av socialpolitiska mål tydliggörs i den europeiska planeringsterminen och välkomnar därför den sociala resultattavla som kommissionen har presenterat. Resultattavlan stärker den strategiska uppföljningen av gemensamma målsättningar på det socialpolitiska området.

Förbundet anser att det inte behövs ytterligare europeisk lagstiftning på det socialpolitiska eller arbetsrättsliga området. Den omfattande lagstiftningen som redan finns på området efterlevs inte fullt ut i alla medlemsländer.

En fråga av stor vikt för SKL och dess medlemmar är värnandet av den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter gemensamt ansvarar för lönebildningen.

SKL: SKL:s yttrande över förslaget under samrådsprocessen

Kommissionen: En pelare för sociala rättigheter, De 20 principerna, Den sociala resultattavlan

Europaparlamentet: Processen i parlamentet,

Regeringen: Fakta-PM

Kontakt:

Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,
08-452 77 33

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se,
08-452 75 58

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,
08-452 74 52

Utstationeringsdirektivet håller på att uppdateras

Kommissionen presenterade i mars 2016 ett förslag till ändring av utstationeringsdirektivet. Kommissionens mål med att uppdatera lagstiftningen är att samma arbete på samma arbetsplats ska ge samma lön oavsett vem som utför arbetet. Kommissionen hoppas också komma till rätta med problem med illojal konkurrens när man tillhandahåller tjänster. Den svenska regeringen har varit pådrivande för att få till en ändring av lagstiftningen för utstationerad arbetskraft.

Ministerrådet antog vid sitt möte i oktober 2017 en så kallad allmän inriktning för sin ståndpunkt inför de fortsatta förhandlingarna. Europaparlamentet har antagit ett betänkande med förslag till ändringar. Förhandlingarna väntas fortsätta under våren 2018 mellan rådet och parlamentet.

Yoomi Renström (S), Ovanåkers kommun, har varit rapportör för Regionkommitténs yttrande om revideringen av utstationeringsdirektivet. SKL har bistått henne med expertstöd i framtagandet av yttrandet som antogs i december 2016.

Kommissionen: Förslag till översyn av utstationeringsdirektivet, Faktablad om förslaget

Regionkommittén: Yttrande om översyn av utstationeringsdirektivet

Regeringen: Fakta-PM

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,
08-452 74 52

Anna Svanestrand, anna.svanestrand@skl.se,
08-452 76 13

Översyn av regler för samordning av de sociala trygghetssystemen pågår

De europeiska bestämmelserna för samordning av de nationella trygghetssystemen avgör vilket lands system som en medborgare som flyttar inom EU tillhör. Tack vare bestämmelserna ska en person inte kunna lämnas utan socialt skydd eller ha dubbel täckning i gränsöverskridande fall. Varje medlemsland har rätt att utforma sitt eget socialförsäkringssystem och bestämma vilka förmåner som erbjuds, vilka villkor som gäller och hur förmånerna ska beräknas. Medlemsländerna bestämmer själva även om frågor som ålderspension, arbetslöshetsförmåner och familjeförmåner.

Kommissionen presenterade i december 2016 förslag om ändringar i EU:s regelverk om samordning av de sociala trygghetssystemen. Förslaget syftar enligt kommissionen till att fortsätta moderniseringen av bestämmelserna för att de bättre ska anpassas till de sociala och ekonomiska förutsättningarna i medlemsstaterna.

Förslaget fokuserar på fyra områden där förbättrade samordningsbestämmelser bedöms vara nödvändiga:

- › Ekonomiskt icke-aktiva medborgares tillgång till sociala trygghetsförmåner
- › Förmåner vid långvarigt vårdbehov
- › Arbetslöshetsförmåner
- › Familjeförmåner

Därtill föreslås en rad ändringar för att förbättra administrationen av bestämmelserna och samarbetet mellan medlemsstaternas myndigheter.

Ministerrådet har nått en överenskommelse om de delar av förslaget som handlar om *förmåner vid långvarigt vårdbehov* samt om *familjeförmåner*. Förhandlingar i rådets arbetsgrupp fortsätter under 2018 under det bulgariska ordförandeskapet. Dessa förhandlingar kommer bland annat att om-

fatta arbetslöshetsförmåner. I Europaparlamentet pågår arbetet i Sysselsättningsutskottet.

SKL följer frågan och har bland annat yttrat sig till Socialdepartementet över delar av förslaget. Förbundet är i flera delar skeptiskt till förslaget som berör arbetslöshetsförmåner, långvarigt vårdbehov och familjeförmåner, vilka bedöms vara de områden som får störst påverkan på kommuner, landsting och regioner. SKL anser att det krävs ytterligare utredning och konsekvensanalys av hur förslaget påverkar SKL:s medlemmar.

SKL: *Yttrande*

Kommissionen: *förslag till revidering av förordning, pressmeddelande*

Regeringen: *Fakta-PM*

Kontakt:

*Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,
08-452 77 33*

Ett lagstiftningspaket om social rättvisa väntas under våren

De arbetsmarknads- och socialpolitiska frågorna har diskuterats intensivt på europeisk nivå under 2017. Frågorna kommer fortsätta stå högt på agendan de närmaste åren och i kommissionens arbetsprogram för 2018 finns tre förslag på området som kommissionen planerar att lägga fram under rubriken Ett paket om social rättvisa. Förslagen väntas innan sommaren 2018 och bedöms kunna komma påverka SKL:s medlemmar ur ett arbetsgivarperspektiv.

Det första av kommissionens initiativ är ett förslag om inrättande av en europeisk arbetsmyndighet

Exakt vad arbetsmyndigheten ska göra är ännu oklart men enligt kommissionen är myndighetens syfte att öka det ömsesidiga förtroendet för rättvis rörlighet på den inre marknaden genom att förbättra det administrativa samarbetet mellan nationella myndigheter och vid behov lösa tvister. Myndigheten planeras även samla de befintliga verktygen för gränsöverskridande rörlighet, bland annat den europeiska portalen för rörlighet i arbetslivet (Eures), det europeiska sjukförsäkringskortet och samordningen av de sociala trygghetssystemen i EU, så att enskilda, företag och myndigheter kan utträtta alla ärenden på ett ställe. Enligt kommissionen ska arbetsmyndigheten även arbeta med att motverka missbruk av

arbets- och sociallagstiftningen och organisera gemensamma gränsöverskridande kontroller. Arbetet ska bygga vidare på det arbete som görs idag för att hantera gränsöverskridande och gemensamma insatser inom till exempel arbetsmiljöåtgärder, hantering av omstrukturering och åtgärder mot odeklarerat arbete.

SKL avser att aktivt följa arbetet med arbetsmyndigheten bland annat genom de samråd på departementen som regeringen tillhandahåller och att påverka processen bland annat genom att besvara kommissionens samråd om frågan.

Det andra initiativet om tillgång till socialt skydd för atypiska egenföretagare

Syftet med förslaget är att inkludera arbetare som idag står utanför de sociala trygghetssystemen. Det handlar om personer med icke-traditionella anställningsformer, egenanställda och så kallade plattformarbetare (såsom Uber-chaufförer). Kommissionen hade under våren 2017 ett så kallat första fasens samråd med de europeiska arbetsmarknadsparterna för att undersöka förutsättningarna för hur ett initiativ på området skulle kunna se ut. Under slutet av året presenterade kommissionen ett andra fasens samråd med arbetsmarknadsparterna. SKL deltar i samråden genom förbundets europeiska paraplyorganisation CEMR och genom CEEP, arbetsgivarorganisationen på EU-nivå för offentliga arbetsgivare. SKL har även inlämnat ett svar på kommissionens öppna samråd om frågan. När kommissionens initiativ presenteras kommer förbundet aktivt följa frågan i EU:s institutioner.

Ett initiativ om ett europeiskt socialförsäkringsnummer

Som även förutspås kunna användas på andra områden är det tredje förslaget som väntas från kommissionen innan sommaren 2018. Initiativet ska enligt kommissionen bidra till att skapa rättvis rörlighet inom Europa.

I december 2017 presenterade kommissionen ett förslag om en översyn av det så kallade upplysningsdirektivet. För att ytterligare skydda arbetstagare på den inre marknaden vill kommissionen se förstärkta skyldigheter för arbetsgivaren att skriftligen informera arbetstagaren om hans anställningsförhållanden. Det handlar både om att utöka den information som den anställde ska få och att utöka tillämpningsområdet för direktivet.

Förslaget har föregåtts med både ett första och ett andra fasens samråd, inklusive förfrågan om

att inleda förhandlingar, med de europeiska arbetsmarknadsparterna. SKL har varit delaktiga i arbetet genom CEEP och CEMR.

Refit översyn av upplysningsdirektivet

Kommissionen ämnar att genomföra en översyn av upplysningsdirektivet. Direktivet behandlar arbetsgivares skyldighet att upplysa arbetstagarna om de regler som är tillämpliga på anställningsavtalet eller anställningsförhållandet.

Kommissionens genomför översynen för att ytterligare stärka skyddet av arbetstagare på den inre marknaden, bland annat är förstärkta skyldigheter att anställda skriftligen informeras om sina anställningsförhållanden aktuellt.

Initialt genomförde kommissionen två samråd med arbetsmarknadens parter på europeiska nivå där även förfrågan ställdes om de ville påbörja förhandlingar rörande översynen. Parterna kunde då inte enas om att inleda förhandlingar. Detta förledde att kommissionen aviserade i sitt arbetsprogram att det skulle komma ett lagstiftningsförslag under det fjärdekvartalet 2017.

Den 21 december 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor inom unionen samt en konsekvensanalys. Kommissionen konstaterar att det redan finns krav på att arbetstagare måste

informeras om sina arbetsvillkor, men anser att direktivförslaget kompletterar och moderniserar de nuvarande kraven. Förslaget innebär även nya miniminormer för att säkerställa att alla arbetstagare, även de med atypiska anställningsformer, får mer klarhet och förutsägbarhet i sina arbetsvillkor. Det nya direktivet kommer ersätta upplysningsdirektivet ifall det blir godkänt. Direktivförslaget presenteras även som ett led i uppföljningsarbetet gällande den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Kopplingen återfinns i princip 5 om trygghet och anpassningsbar anställning samt princip 7 om anställningsvillkor och skydd vid uppsägning.

Kommissionen: *Pressmeddelande – Kommissionen öreslår tydligare och mer förutsägbara arbetsvillkor, Sammanfattning av konsekvensanalysen, SWD(2017) 479 final (SV), Förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen, KOM(2017) 797 final, Kommissionens arbetsprogram 2018, Kommissionens faktablad om Arbetsmyndighet*

Kontakt:

*Kristin Ivarsson Lantz, kristin.ivarsson@skl.se,
08-452 77 33*

*Malin Looberger, malin.looberger@skl.se,
08-452 75 58*

*Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,
08-452 74 52*

Miljö, energi och transport

Prioriterad fråga 2018 - Lokala förutsättningar för säker dricksvattenkvalitet inom EU

I början av 2017 presenterade Kommissionen ett förslag på ett reviderat dricksvattendirektiv. Revideringsarbetet har beaktat fyra aspekter.

- › När nuvarande dricksvattenlagstiftning målet om säkert dricksvatten?
- › Är lagstiftningen kostnadseffektiv?
- › Är dricksvattenlagstiftningen tillräckligt integrerad med ramlagstiftningen för vatten?
- › Är befintliga gränsvärden relevanta?

Kommissionen har även kompletterat målen för dricksvattendirektivet med att samtliga EU-medborgare har rätt till säkert dricksvatten.

Dricksvattendirektivet påverkar, utöver vattenproducenter och lokala tillsynsmyndigheter, även hur man ska beakta dricksvattnet i samhällsplaneringen. Det är därför viktigt att det kommunala och regionala perspektivet respekteras.

Revideringen av direktivet har också nära koppling till implementeringen av handlingsplanen för cirkulär ekonomi. Paketet om cirkulär ekonomi innehåller även förslag om hur framtida hot, till exempel mikroplaster och kemikalier, ska förebyggas genom tydligare arbete med EU:s kemikalielagstiftning. I början av året planerar kommissionen att lämna förslag om återanvändning

av vatten och vattenbesparande åtgärder inom jordbrukssektorn med tillhörande stöd och rådgivning.

Under 2018 fortsätter SKL bevaka revideringen av dricksvattendirektivet med särskilt fokus på kopplingen till Ramdirektivet för vatten, REACH-lagstiftningen samt ökade möjligheter för det lokala och regionala perspektivet avseende skyddet av dricksvatten.

SKL anser att det är viktigt att dricksvatten får en tydligare koppling till ramdirektivet för vatten så att medlemsländerna kan ta ett samlat grepp om vattenfrågan i sin helhet. Detta är inte minst viktigt mot bakgrund av PFAS³-problemen som uppdagats i Sverige.

SKL anser att det är viktigt att EU underlättar arbetet med prioriterade ämnen (kemikalier) och skyddet av dricksvatten, men att detaljstyrning undviks och överläts till vattenproducenterna och de lokala tillsynsmyndigheterna genom krav på riskbaserat arbete och möjlighet till särskilt fokus på nationella förutsättningar. Sverige har en stor mängd små dricksvattenproducenter och det är viktigt att EU inte instiftar regler som ställer sam-

Not. 3. PFAS (perfluorerade och polyfluorerade ämnen) finns i flertalet produkter, bland annat i brandsläckningsskum. I ett flertal kommuner har ämnena läckt ner i grundvattnet och påverkat dricksvattnet.

ma krav på till exempel Nederländernas fem vattenverk som på Sveriges nästan 2 000 kommunala vattenverk.

SKL anser att det är viktigt att EU lägger större fokus på uppströmsarbetet, det vill säga att större krav bör ställas på tillverkare av kemikalier, läkemedelsproducenter med mera. Det är inte kostnadseffektivt att kontinuerligt ställa allt högre krav på dricksvatten- och avloppsrening.

På nationell nivå kommer SKL att arbeta för en mer sammanhållen syn på dricksvatten. Det är därför viktigt att nationella myndigheter med ansvar för olika delar av dricksvatten samordnar sig med varandra och med kommunerna.

Kontakt:

Michael Öhlund, michael.ohlund@skl.se,
08-452 79 63

Prioriterad fråga 2018 – Energi- effektivisering och förnybar energi

Under 2018 väntas kommissionen, rådet och parlamentet komma överens om genomförandet av Energiunionen och klimatpolitiken. Det gäller främst energipaketet ”Ren energi för alla i Europa”, klimatpaketet och paketet om Europa på väg.

SKL kommer fortsätta att bevaka utvecklingen av Energiunionen och energipaketet. Särskilt fokus ligger på omarbetandet av detaljstyrande direktiv, i första hand Energieffektiviseringsdirektivet (EED), Direktivet om byggnaders energiprestanda (EPBD) och Förnybarhetsdirektivet (RED). Dessa direktiv är viktiga för att förverkliga Energiunionen, uppnå EU:s klimat- och energimål till 2030 och fullfölja åtagandena i enlighet med Parisavtalet. Kommissionens förslag från 2016 förhandlas under 2018 i triloger mellan kommissionen, rådet och parlamentet.

SKL följer förhandlingarna och arbetar aktivt för att Energiunionen ska ge svenska kommuner, landsting och regioner gynnsamma förutsättningar att fortsätta arbeta med energieffektivisering och investera i förnybar energi. Förbundet arbetar både enskilt och genom Regionkommittén, paraplyorganisationerna CEMR och CEEP samt i samverkan med de andra nordiska kommun, landstings och regionförbunden och andra svenska aktörer.

Prioriterade frågor i förhandlingarna om energi- effektiviseringsdirektiven och direktivet om förnybar energi

I skrivande stund ser det ut som rådet och parlamentet kommer förbättra kommissionens problematiska förslag om krav på obligatorisk individuell mätning och debitering av värme i flerbostadshus. Om inte förslaget skulle ändras till att ta hänsyn till kostnadseffektivitet är risken stor att det blir kontraproduktivt i Sverige, där värmen ingår i hyran och fastighetsägaren på så sätt har incitament att energieffektivisera byggnaden.

Även kommissionens förslag om tredjeparts-tillträde i fjärrvärme- och fjärrkylanäten verkar kunna modifieras av rådet och parlamentet, till ett mer reglerat tillträde till näten, likt det som återfinns i den svenska lagstiftningen, snarare än en rätt att sälja värme direkt till slutkund.

Det ser dock fortsatt problematiskt ut för biodrivmedel där kommissionen i Förnybarhetsdirektivet (RED) föreslagit en utfasning av ”konventionella” biodrivmedel från 7 procent 2020 till 3,8 procent 2030. Det skulle försvåra ett flexibelt nyttjande av olika resurser från odling, avfall och restprodukter och slå hårt mot biodrivmedel från raps, vete och vall trots att de ger en hög koldioxidreduktion och kan bidra med flera andra nyttor. Det finns kompromissförslag som vill undanta hållbara konventionella biodrivmedel med god klimatreduktion, men i flera fall ställs det så höga och försvårande krav att de också skulle vara problematiska för flera drivmedel och energikällor.

Det är avgörande för bioenergens utveckling att de krav som ställs på klimatreduktion och hållbarhet baseras på individuella och vetenskapliga bedömningar snarare än politisk kategorisering och tuffa schablonvärden. SKL framhåller också att skattereduktion för förnybara drivmedel måste undantas från regler om statsstöd på EU-nivå även på lång sikt. Kommissionen väntas ta fram nya statsstödsregler under 2018.

En ytterligare problematisk fråga är att regleringen i energieffektiviseringsdirektiven i flera fall gynnar viss förnybar energi framför annan, vilket för svensk del missgynnar fjärrvärme och fjärrkyla.

Vid beräkningen av byggnadernas energiprestanda (annex 1 till EPBD) föreslog kommissionen uttryckligen likabehandling av förnybar energi producerad i anslutning till byggnaden och förnybar energi från energibärare såsom el, fjärrvärme och fjärrkyla, vilket SKL verkat för. Den svenska regeringen har dock i rådets arbete

motverkat detta då det skulle kunna bli problematiskt ur energieffektiviseringsperspektiv om all förnybar energi skulle undantas från byggnaders energianvändning. SKL har framfört behovet av att vidga fokus från enbart primärenergianvändning till att även se på byggnadernas totala energianvändning.

SKL: SKL:s prioriterade EU-frågor 2018,

Energieffektivisering och förnybar energi

Kommissionen: Pressmeddelande om Ren energi

för alla i Europa, Energiunionen

Europaparlamentet: Energieffektivitetsdirektivet,

Direktivet för byggnaders energiprestanda,

Direktivet för förnybar energi

Kontakt:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se,

08-452 78 66

Prioriterad fråga 2018 - mobilitet och infrastruktur inklusive bredband

Hållbara transporter är en för kommissionen viktig fråga och en av de politiska prioriteringarna för 2015–2019. Omkring 95 procent av fordonen på de europeiska vägarna drivs fortfarande med fossila bränslen. EU:s åtaganden enligt Parisavtalet innebär att de inhemska koldioxidutsläppen måste minska med minst 40 procent till 2030. I slutet av 2017 föreslog kommissionen ett koldioxidminskningsmål som innebär att de genomsnittliga koldioxidutsläppen från både nya personbilar och lätta lastbilar ska vara 30 procent lägre 2030, jämfört med 2021. Kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker har fastslagit att EU ska ta täten i kampen mot klimatförändringarna.

Paketet för ren rörlighet

I november 2017 presenterade kommissionen åtgärds paketet för ren mobilitet (Clean Mobility Package). Initiativet syftar till att minska växthusgasutsläppen från personbilar och påskynda utbyggnaden av infrastruktur för alternativa bränslen. Det är även ett led i en allmän politisk strävan att stärka den europeiska industrin och öka dess konkurrenskraft.

Paketet om ren rörlighet omfattar 6 delar:

- › Nya koldioxidnormer för att främja utsläppsnåla fordon till marknaden.
- › Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling.

- › Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen.
- › Ändring av direktiv för att främja kombinerad användning av olika typer av godstransporter.
- › Direktivet om busstransporter för utvecklingen av fjärrförbindelser i Europa.
- › Batteriinitiativ för att morgondagens fordon ska uppfinnas och produceras i EU.

SKL kommer under våren aktivt att bevaka förslagen inom ramen för paketet om ren rörlighet. Paketet innehåller flera lagförslag som i olika omfattning kan komma påverka på kommuner, landsting och regioner. Kommissionen uppmanar alla berörda parter att samarbeta för ett snabbt antagande och genomförande av dessa olika förslag och åtgärder.

Direktivet om rena fordon i offentlig upphandling

Direktivet om rena fordon bedöms ha påverkan på kommuner, landsting och regioner i fråga om offentlig upphandling av lätta och tunga fordon. Förslaget omfattar en ändring av direktiv 2009/33/EG, om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon. Ändringen innebär ett minimimål för respektive medlemsland för offentlig upphandling av rena vägtransportfordon. Beroende på hur direktivet implementeras i svensk lag, kan det komma att påverka vilken typ av fordon kommuner, landsting och regioner tillåts att upphandla efter år 2025.

SKL förordar förslag med utgångspunkt i klimatnytta och teknikneutralitet. Nya lagar ska möjliggöra för olika lösningar och främja en teknikutveckling, där nationella och lokala lösningar kan bidra till en hållbar väg framåt. Kommuner, landsting och regioner behöver långsiktiga spelregler där pågående initiativ i förnybara bränslen behöver få förutsättningar att utvecklas.

SKL genomför under våren en konsekvensanalys för våra medlemmar, där det bland annat utreds vilka konsekvenserna blir av att styra teknikvalet som direktivet föreslår. Analysen utgör grund för påverkansarbetet. Ett bränsles klimatpåverkan ska bedömas utifrån hela livscykelperspektivet, ”Well-to-wheels”, för att få en rättvisande bild av den verkliga påverkan. För att bidra till en hållbar utveckling måste definitionen av rena fordon baseras på den verkliga klimatpåverkan och inte endast utsläpp vid avgasröret.

Handlingsplan och investeringslösningar för en transeuropeisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa bränslen

Ett annat initiativ som påverkar kommuner, lands-
ting och regioner är initiativet med en handlings-
plan och investeringslösningar för en transeuro-
peisk utbyggnad av infrastruktur för alternativa
bränslen. Syftet är att öka tillgängligheten av alter-
nativa bränslen i det transeuropeiska transport-
nätet (TEN-T) och i urbana områden, genom att
stärka medlemsländernas satsningar på området.
Initiativet inbegriper nya finansieringsmöjligh-
heter inom ramen för fonden för ett samman-
länkat Europa (Connecting Europe Facility”
(CEF)), totalt rör det sig om 800 miljoner euro.
Detaljerna för initiativet är fortfarande under ut-
veckling och kommer sannolikt att presenteras
under våren 2018.

SKL förordar initiativ som främjar hållbara
transporter i TEN-T och därigenom bidrar till
att utsläppen från transportsektorn minskas. Re-
gionala och kommunala intressen behöver tas
tillvara i arbetet med att främja publik alternativ
laddinfrastruktur inom EU. Förutsättningarna för
utbyggnad av laddinfrastruktur behöver vara lång-
siktiga och förutsägbara, för att minska osäker-
heten för investeringar i olika tekniker och styra
valet av fordon under en längre tid. SKL anser inte
att regionala och kommunala intressen tillvaratas
genom att EU låser sig vid kvantifierade mål i ter-
mer av antal anläggningar av olika slag per med-
lemsstat. Sådana mål kan i en infrastruktur och
teknik under snabb och ständig utveckling istället
bli kontraproduktiva.

SKL: *Samordning inom EU*

Kommissionen: *Pressmeddelande, Mobility and
Transport, EU funding for alternative fuel deployment*

Kontakt:

*Linnéa Lindemann, linnea.lindemann@skl.se,
08-452 70 00*

Sara Rhudin, sara.rhudin@skl.se, 08-452 75 44

En ansluten digital inre marknad inom EU

I EU finns det en samsyn om att grundläggande
tillgång till en digital inre marknad är en förutsätt-
ning för att Europa skall utvecklas. Att de europe-
iska medborgarna har rätt till internetåtkomst till
rimliga priser är en grundläggande förutsättning
för en fullt utvecklad framtida digital inre mark-
nad. Den digitala utvecklingen kommer leda till en
ännu starkare efterfrågan på nät och anslutningar
med hög kapacitet. Enligt kommissionen är det
viktigt att både offentliga sektorn och Europas
näringsliv drar nytta av en digital teknik och att in-
frastrukturen utvecklas så användarna verkligen
kan nyttja bredband på minst 1 Gbit/s. Europa står
även inför nya hot med cyberattacker av olika slag
och det är viktigt att dessa digitala hot tas på stort
allvar och samordnar arbetet mot hoten.

SKL stödjer kommissionens intentioner om att
alla invånare får tillgång till bredband av god kva-
litet, så att alla i framtiden har möjlighet att ta del
av god samhällsservice och information. SKL ska
genom stöd till kommunerna verka för att Sverige
lever upp till målen. SKL stödjer utformningen av
EU:s telekomlagstiftning i det så kallade Telekom-
paketet och understryker att den svenska ”stads-
nätmodellen” är ett viktigt verktyg för att både
Sverige och resten av EU skall nå hela vägen fram
till de högt ställda målen av bredbandstillgång för
alla. Det är viktigt att kommunerna får ett starkt
stöd för sin uppgift att äga och tillhandahålla digi-
tal infrastruktur i form av fibernät och upplåta dem
på öppna och lika villkor för marknaden. Kommu-
nerna har bidragit till att Sverige har ett unikt väl
utbyggt bredband i stora delar av landet, som i sin
tur lagt grunden till den stora konkurrensen och
i förhållande till Europa i övrigt, låga slutkunds-
priser.

Arbetet med det nya telekompaketet har pågått
under 2017 och den 25 oktober skrev parlamentets
och rådets presidenter på. Kommissionen upp-
märksammar de svenska kommunernas satsning
på lokala stadsnät samt understryker stadsnätens

stora betydelse för den snabba utbyggnaden av fiberinfrastruktur. Bland annat framhålls att de öppna stadsnäten har möjliggjort att det på den svenska marknaden finns fyra 4G-operatörer och många olika tjänsteleverantörer i bredbandsnäten.

Kommissionens förslag, så som det ser ut för närvarande, fokuserar på konkurrensen på slutkundsnivå. Förslaget innebär till exempel lättnad i regleringsbördan för sådana *SMP-operatörer*⁴ som tillämpar en "wholesale-only" modell. En sådan modell innebär att nätt innehavaren endast tillhandahåller tillträde till infrastrukturen (och alltså inte erbjuder slutkundstjänster) samt att tillträdet tillhandahålls på rättvisa, skäliga och icke diskriminerande villkor.

De allra flesta kommunala stadsnäten tillämpar redan eller planerar att anpassa sin verksamhet enligt en "wholesale-only" modell. Det är därför viktigt att Sverige verkar för att lättnaderna i regleringsbördan för dominerande operatörer som tillämpar en "wholesale-only" modell kvarstår oförändrat i artikel 77 i förslaget.

SKL: *Ställningstagande till grund för påverkan på regleringsarbete inom digitalinfrastruktur*

Kommissionen: *Den digitala inre marknaden*

Kontakt:

Dan Lems, dan.lems@skl.se, 08-452 78 54

Statsstödsregler för drifts- och investeringsstöd till regionala flygplatser

I slutet av maj 2017 presenterade kommissionen nya regler för statligt stöd till bland annat flygplatser. Reglerna innebär att kommuner, landsting och regioner kan göra investeringar i regionala flygplatser med upp till tre miljoner passagerare per år utan krav på att meddela kommissionen och därmed behovet att invänta förhandsbesked. Förordningen ger också myndigheterna möjlighet att täcka driftkostnaderna för flygplatser med högst 200 000 passagerare per år, under förutsättning att vissa regler uppfylls. Kommissionen gör därmed bedömningen att dessa små flygplatser inte snedvrider konkurrensen på den inre marknaden.

SKL hade denna fråga som en av 2017 års prioriterade EU-frågor och förbundet har i olika forum uppmärksammat den såväl i Bryssel som i Sverige.

SKL välkomnar därför reglerna som minskar den rättsliga osäkerheten och den administrativa bördan för flera svenska regionala flygplatser. Den fortsatta handläggningen av undantag med hänvisning till gruppundantagsförordningen på flygets område sker i samverkan med näringsdepartementet.

Kommissionen: *Förordningen*

Kontakt:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Ulrika Appelberg, ulrika.appelberg@skl.se,

08-452 71 42

Not. 4. SMP-operatörer: (Significant Market Power) Skyldigheter för operatörer med betydande marknadsinflytande i fasta nät att hålla kostnadsorienterade priser när andra operatörer vill skicka trafik i bolagets nät. På nationell nivå är Telia utpekad som SMP-operatör. I framtiden kan ett stadsnät komma att betraktas som SMP-operatör på en lokalt avgränsad marknad som en kommun.

Vård, omsorg och folkhälsa

Hälsotillståndet i EU

Kommissionen presenterade i juni 2016 initiativet "Hälsotillståndet i EU" ("State of Health in the EU"). Syftet är att samla internationell expertis för att öka de landspecifika och EU-övergripande kunskaperna inom hälsoområdet och stödja medlemsländerna i deras evidensbaserade beslutsfattande.

Det tvååriga initiativet, som genomförs i samarbete med OECD, *European Observatory on Health Systems and Policies* och medlemsländerna, omfattar fyra moment. I november 2016 publicerades OECD:s och kommissionens rapport "*Health at a Glance: Europe report*".

Ett år senare, i november 2017, publicerades landspecifika "hälsorapporter" som OECD och *European Observatory on Health Systems and Policies* tagit fram i samarbete med kommissionen för att belysa varje varje medlemsstats särdrag och utmaningar. Samtidigt presenterade kommissionen en analys som ger en kortfattad överblick och knyter ihop resultaten av nämnda rapporter med den bredare EU-agendan. Fokus i analysen ligger på övergripande policyfrågor och möjligheter till ömsesidigt lärande.

I det fjärde steget erbjuds EU-ländernas nationella myndigheter att, inom ramen för ett frivilligt utbyte, från och med början av 2018 diskutera

konkreta aspekter på situationen i det egna landet med experter från OECD och *European Observatory on Health Systems and Policies*.

I många EU-länder är det lokala och regionala myndigheter som ansvarar för hälsosystemen. Regionkommittén antog därför, med anledning av detta initiativ, i mars 2017 ett yttrande om hälsosystemens framtida utveckling med titeln "Integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem". Rapportör i Regionkommittén var Birgitta Sacrédeus (KD), Landstinget Dalarna och SKL bistod med expertstöd. I yttrandet framhölls bland annat vikten av att alla har tillgång till hälso- och sjukvård och behovet av att främja digital teknik, arbeta mot antibiotikaresistens och anpassa hälsosystemen till en situation där kroniska sjukdomar står för en mycket stor del av hälso- och sjukvårdens kostnader.

Kommissionen: Information på webbplatsen

Regionkommitténs yttrande: "*Integration, samarbete och resultat i fråga om hälso- och sjukvårdssystem*"

Kontakt:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se, 08-452 75 78

Säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar

Europaparlamentet och ministerrådet antog 2011 ett direktiv (2011/62/EU) om att förhindra att förfalskade läkemedel kommer in i den lagliga distributionskedjan. Regelverket omfattar med vissa undantag alla receptbelagda läkemedel, men även vissa receptfria läkemedel.

Delar av det nya regelverket trädde i kraft 2013, medan andra delar har tagit längre tid att implementera. Exempelvis infördes 2014 en gemensam EU-logotyp för godkända nätapotek. Ett annat exempel är införandet det nya systemet för identifiering av enskilda läkemedelsförpackningar.

I februari 2016 publicerade kommissionen en delegerad förordning (EU) 2016/161 som bland annat innebär att alla EU-länder i februari 2019 måste ha infört system för säkerhetsmärkning av läkemedelsförpackningar. Alla förpackningar ska ha en unik identitetsbeteckning i form av en tvådimensionell streckkod som kan avläsas av streckkodsläsare samt en säkerhetsförsegling som ska garantera att förpackningen är obruten.

För att kontrollera läkemedlen, ska hela distributionskedjan för läkemedel digitaliseras med en gemensam databas för tillverkare, grossister, apotek och sjukhus. De nationella databaserna binds samman via en europeisk ”hub”.

Ett omfattande arbete pågår nu både inom medlemsländerna och på EU-nivå med att sjösätta system för säkerhetsmärkning som lever upp till de nya bestämmelserna. I Sverige skrev Läkemedelsindustriföreningen, Föreningen för generiska läkemedel, Läkemedelshandlarna, Läkemedelsdistributörsföreningen och Sveriges apoteksförening 2013 en gemensam avsiktsförklaring (en så kallad Memorandum of Understanding) om bildande och styrning av ett gemensamt intressentstyrt verifikationsystem för läkemedel i Sverige. I juni 2016 bildades den icke-vinstdrivande föreningen e-VIS (e-Verifikation i Sverige) för att bygga upp och driva det svenska verifikationsystemet. Ett motsvarande arbete sker även på europeisk nivå inom ramen för European Medicines Verification Organisation (EMVO).

SKL deltar i arbetet med att införa det nya systemet i Sverige. Förutom dialog med förbundets medlemmar i syfte att skapa samsyn i frågan, för

SKL kontinuerliga diskussioner med e-VIS och Socialdepartementet för att få till en för sjukvårdshuvudmännen rimlig tolkning av EU-direktivet beträffande var i sjukvården som utcheckning av läkemedel bör ske. Genom European Hospital and Healthcare Federation (HOPE) deltar förbundet även i arbetet på EU-nivå.

Europaparlamentet och Ministerrådet: *Direktiv*

Kommissionen: *Delegerad förordning*

EMVO: *Webbplats*

e-VIS: *Webbplats*

Kontakt:

Susanna Eklund, susanna eklund@skl.se,

08-452 75 23

Europeiska referensnätverk (ERN)

Kommissionen bedriver ett arbete med att inrätta europeiska referensnätverk (ERN) för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna. Syftet är att främja högspecialiserad sjukvård inom framförallt områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta.

En utlysning av europeiska referensnätverk skedde i mars 2016. Vårdgivare inom högspecialiserad vård fick då möjlighet att inom ramen för två ansökningsomgångar anmäla intresse av att delta. Under hösten 2016 inleddes arbetet med att bedöma ansökningarna, varefter beslut om vilka nätverk som skulle etableras och medlemskap i dessa fattades av en särskild styrelse där alla EU:s medlemsländer är representerade. I mars 2017 lanserades 24 nätverk inom olika medicinska områden som omfattar mer än 900 högspecialiserade enheter vid över 300 sjukhus i 26 medlemsländer. Alla nätverk har aktivitet och planer finns på att ge fler vårdgivare möjlighet att ansluta sig.

SKL är positivt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: *Europeiska referensnätverk (ERN)*

Kontakt:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se,

08-452 75 78

Internationell och nationell handlingsplan mot antibiotikaresistens

Antibiotikaresistens är ett växande globalt hot och en betydande samhälls- och ekonomisk börda. Inom EU beräknas den årligen orsaka 25 000 dödsfall och ekonomiska förluster på 1,5 miljarder euro. Kommissionen har därför arbetat med att bekämpa antibiotikaresistens sedan slutet av 1990-talet. I juni antog kommissionen en ny handlingsplan mot antibiotikaresistens. Handlingsplanen bygger på den så kallade One health-modellen och omfattar insatser för både människor och djur, men beaktar även miljöns roll för utveckling och spridning av antibiotikaresistens. Den nya handlingsplanen omfattar mer än 75 insatser på tre områden:

- › EU ska bli ett område med bästa praxis
- › Främja forskning, utveckling och innovation
- › Leda det globala arbetet

I november anordnade kommissionen den första av 15 workshops om förebyggande och kontroll av antibiotikaresistens som riktar sig till tjänstepersoner från folkhälso-, veterinär- och livsmedelsproducerande sektorer i alla EU-länder. Workshops kommer att organiseras fram till mars 2019 i Madrid, Köpenhamn, Prag, Zagreb, Stockholm och Sofia.

Sverige spelar sedan länge en internationellt ledande roll i arbetet mot antibiotikaresistens och ingår i ministeralliansen "The Alliance of Champions" som Sverige tillsammans med Storbritannien initierade 2015. I Sverige har Folkhälsomyndig-

heten och Jordbruksverket ansvar för en nationell samverkansfunktion som involverar berörda aktörer i syfte att främja ett tvärsektorielt samordnat arbete mot antibiotikaresistens. En gemensam tvärsektorieell handlingsplan har tagits fram för perioden 2018–2020. Det vill säga den tidigare myndighetsgemensamma handlingsplanen från 2015 har uppdaterats. Handlingsplanen omfattar hälso- och sjukvård, folkhälsa, den yttre miljön, djurhållning, veterinärmedicin, livsmedel och forskning. Sveriges regering publicerade 2016 en uppdaterad nationell strategi för arbetet mot antibiotikaresistens med den övergripande målsättningen att bevara möjligheten till effektiv behandling av bakteriella infektioner hos människa och djur. Handlingsplanen utgår från denna strategi.

SKL är en av 23 myndigheter och organisationer som inom ramen för informationskampanjen "Skydda antibiotikan" arbetar tillsammans för att ge råd och kunskap om val i vardagen. Förbundet stödjer dessutom arbetet med programråd Strama som verkar för patientens rätt till bästa infektionsbehandling i en sjukvård som motverkar antibiotikaresistens.

Kommissionen: *Handlingsplan mot antibiotikaresistens, Riktlinjer för återhållsam användning av antimikrobiella medel inom humanmedicin*

Skydda antibiotikan: *Webbplats*

Strama: *Webbplats*

Kontakt:
Agneta Andersson, agneta.andersson@skl.se,
08-452 76 56

Inre marknaden och konkurrensfrågor

Arbetet med EU:s regelverk för statsstöd

EU:s regler om statligt stöd har reformerats och moderniserats de senaste åren. Nya regler har trätt i kraft i juli 2016 och medfört nya krav på transparens, former för offentliggörande, årlig rapportering och registerföring av stöd har nu trätt i kraft genom svensk lag.

Den modernisering av statsstödsregler som genomförts på EU-nivå ställer tydliga krav på den lokala nivån. Kommuner, landsting och regioner behöver exempelvis bättre redovisa sina överväganden kring varför vissa finansieringsåtgärder vidtas och på vilken grund de är förenliga med EU:s regler om statligt stöd. När det gäller investeringar i infrastruktur och konkurrensmässiga förutsättningar för luftfarten kommer tillämpningen av de nya reglerna att spela en central roll. Detsamma gäller tillämpningen av EU:s rättsliga regelverk för det som är av allmänt intresse.

Moderniseringen av reglerna har omfattat både förändrade bestämmelser om handläggningsprocessen och nya materiella regler i riktlinjer för olika sektorer. En viktig nyhet gäller hur Europeiska kommissionen övervakar stödgivning i medlemsländerna. Något förenklat kan man säga att för vissa mindre stöd, exempelvis till viss finansie-

ring av utbyggnad av bredband, stöd till innovation samt främjande av kultur och kulturarv, gäller en förenklad form av övervakning i efterhand. Större stöd, som kan antas snedvrída konkurrensen, ska på samma sätt som tidigare anmälas till kommissionen för en granskning innan en utbetalning får göras.

Tillämpningen av regelverket för statligt stöd kommer därmed att få sektorsvis inverkan på den lokala nivåns utrymme för offentlig finansiering av verksamheter som ligger nära det som i dessa sammanhang betecknas som "ekonomisk verksamhet".

En viktig fråga för SKL:s medlemmar är kommissionens hantering av riktlinjerna för stödgivning till exempelvis flyg och flygplatser. Regelverket har visat sig vara tungrott och svårtillämpat för svenska förhållanden. Kommissionen nya regler för statligt stöd till bland annat flygplatser öppnar därför för en enklare handläggning i enlighet med den så kallade gruppundatagsförordningen. De nya reglerna innebär att kommuner, landsting och regioner kan göra investeringar i regionala flygplatser med upp till tre miljoner passagerare per år utan krav på att meddela kommissionen och därmed behovet att invänta förhandsbesked. Förordningen ger också myndigheterna möjlig-

het att täcka driftkostnaderna för flygplatser med högst 200 000 passagerare per år, under förutsättning att vissa regler uppfylls. Kommissionen gör därmed bedömningen att dessa små flygplatser inte snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. Den fortsatta handläggningen kommer att bedrivas i samverkan med näringsdepartementet. Glädjande nog har kommissionen också avskrivit två granskningsärenden rörande två svenska flygplatser.

SKL fortsätter, bland annat via sitt medlemskap och engagemang i paraplyorganisationerna CEMR och CEEP, att bevaka utvecklingen och synliggöra de problem som statsstödsreglernas praktiska tillämpning kan ge upphov till i olika sektorer.

SKL: *SKL:s prioriterade EU-frågor 2017, Modernisering av statsstödsreglerna*

Kommissionen: *Modernisering av statsstödsreglerna*

Kontakt:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Migration, integration och mänskliga rättigheter

Asylmottagandet i EU första halvåret 2017:

Cirka 480 000 personer sökte asyl i EU under perioden januari–september 2017, en minskning med nästan 50 procent jämfört med samma period 2016.¹

Fram tills den 20 december 2017 har 170 249 personer kommit till EU via Medelhavet, de flesta via den centrala Medelhavsrutten från Libyen till Italien. Övriga har kommit till Grekland (28 800), Spanien (21 468) och till Cypern (932).²

Asylmottagandet i Sverige 2017:

I Sverige under 2017 sökte 25 666 personer asyl, av dessa var 1 336 ensamkommande barn.³ Majoriteten av de asylsökande kommer från Syrien, cirka 20 procent, därefter följer Irak, Eritrea och Afghanistan.

Prognos för Sverige 2018:

Under 2018 väntas 24 000 personer söka asyl i Sverige, varav 1 500 är ensamkommande barn.⁴

Aktuellt:

I Sverige har de inre gränskontrollerna förlängts ytterligare ett halvår⁵ liksom i Tyskland, Österrike och Danmark. Det betyder att gränskontrollen kommer att fortgå fram till maj 2018.

Not. 1. Eurostat.

Not. 2. IOM.

Not. 3. Migrationsverket.

Not. 4. Migrationsverkets prognos från 25 oktober 2017.

Not. 5. www.regeringen.se

Prioriterad fråga 2018 – Ett hållbart asyl- och flyktingmottagande i hela EU

Bakgrund

Under 2015 tydliggjordes det att EU:s gemensamma asylsystem inte fungerade som det var tänkt. Systemet som medlemsstaterna hade enats om så sent som i juni 2013 prövades då hårt när ett stort antal människor på flykt kom till Europa. I maj 2015 presenterade därför kommissionen i den europeiska migrationsagendan en omfattande strategi för att komma till rätta med bristerna och för att klara de omedelbara utmaningarna under den då pågående flyktingsituationen. Förslagen innebär bland annat att harmonisera regelverken i medlemsländerna för mottagandet av asylsökande och att införa en rättvisemekanism för en jämnare fördelning. Förslagen har vidare inriktats på att förstärka EU:s yttre gränsbevakning samt att sätta fler partnerskap med tredje land, liksom det EU har med Turkiet sedan mars 2016.

LÄSTIPS! För mer information om EU-kommissionens förslag på migrationsområdet se "På gång inom EU" våren 2017 och hösten 2017.

Framgångar inom ramen för den europeiska migrationsagendan

Enligt kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans är migration den viktigaste frågan för allmänheten i EU och bör därför prioriteras framför andra frågor.

Kommissionen har i ett meddelande i november 2017 rapporterat vad som har uppnåtts på migrationsområdet i EU inom ramen för den europeiska migrationsagendan.

De irreguljära gränspassagera längs de vanligaste migrationsrutterna har minskat med 63 procent under 2017. De gemensamma insatserna för att skydda EU:s yttre gränser har varit framgångsrika. Vidare har samarbetet med partnerländer för att förbättra skyddet för migranter, bekämpa människohandeln samt hantera grundorsakerna till irreguljär migration lett till konkreta resultat.

EU:s operationer Triton och Sophia har inneburit en fortsättning på stödet för medlemsländernas insatser till havs som har som uppdrag att rädda liv och gripa misstänkta människohandlare och människosmugglare.

I Turkiet har EU så gott som nått målet med att få ihop de 3 miljarder euro som planerats till slutet av 2017 till stöd för flyktingar i landet. Sedan oktober får en miljon av de mest utsatta syriska flyktingarna elektroniska kontantöverföringar varje månad.

Dessutom uppger kommissionen att en förbättring av de ofta miserabla förhållanden som migranter lever under i Libyen har prioriterats. Det har skett i nära samarbete med UNHCR, Unicef och Internationella organisationen för migration (IOM). Det har inneburit att nästan 4 000 migranter och över 2 000 fördrivna libyska familjer har fått sjukvård och grundläggande stöd samt möjliggjort att medicinsk hjälp kan ges till migranter. Dessutom har över 15 000 migranter, däribland fler än 10 000 från Libyen, fått stöd vid självmant återvändande till sina ursprungsländer. Arbetet med att utveckla projekt med Libyens grannländer ska påskyndas så att fler migranter kan återvända.

Många människorättsorganisationer har dock varit kritiska till EU:s samarbete med Libyen. FN:s människorättschef Zeid Ra'ad Al Hussein har riktat stark kritik bland annat mot EU:s stöd till den libyska kustbevakningen. Han hävdar att EU:s åtgärder i Libyen inte har lett till någon förbättring för migranternas situation. Han menar att de lever under fruktansvärda förhållanden i överfulla läger där de hålls fångna utan rättslig prövning och där det förekommer övergrepp.

Omlaceringar och vidarebosättning

Det omlaceringsprogram som enligt överenskommelsen skulle omfatta cirka 100 000 migranter som anlant till Grekland och Italien under 2015 har resulterat i att drygt 31 500 asylsökanden (fram till november 2017) har omlacerats till en annat medlemsstat. Trots att ambitionen var betydligt högre än det uppnådda resultatet meddelar kommissionen att de är nöjda och att de som återstår att omlacera i dagsläget är betydligt färre än vad man ursprungligen hade räknat med (endast 3 850). Alla medlemsstater utom Tjeckien, Ungern och Polen har fullgjort sina skyldigheter. Överträdelseförfaranden pågår därför mot dessa länder.

För att öka möjligheterna för människor på flykt att ta sig till EU via en säker och laglig väg har kommissionen som ambition att medlemsländerna ska ta emot minst 50 000 av de mest behövande kvotflyktingarna för vidarebosättning. Programmet lanserades i september 2017 och gäller fram till oktober 2019. I november 2017 hade 34 400 nya utfästelser om vidarebosättning inkommit från 16 medlemsländer. Det kan jämföras med de närmare 250 000 kvotflyktingar Europaparlamentets ansvariga utskott har föreslagit.

EU nämner också att extra fondmedel har tillskjutits inom ramen för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, AMIF, som har ökat med 70 procent för perioden 2014–2020.

Återvändande

Återvändandet har ökat något under de senaste åren. Under 2016 återvände 45,8 procent av de personer som vistades olagligt i EU, antingen frivilligt eller med tvångsåtgärd (att jämföra med 2014 då 41,75 procent återvände och 2015 då 36,78 procent återvände).

EU har inlett praktiska samarbeten med berörda länder inom ramen för Strategin för bättre migrationshantering som bland annat har som målsättning att öka återvändandet av personer som vistas olagligt i EU. Ett avtal om standardrutiner för återvändande ingicks med Bangladesh i september 2017. Ambitionen är att intensifiera kontakterna med Elfenbenskusten, Senegal och Mali för att uppnå motsvarande avtal samt att slutföra de förhandlingar om återtagande som har inletts med Nigeria och Tunisien.

Barnperspektivet

Kommissionen har också haft som prioriterad åtgärd att stärka skyddet för barn i migration, något som Regionkommittén har yttrat sig över. De välkomnade att kommissionen eftersträvar enhetlighet och en högre standard på mottagandet av barn och unga i samtliga medlemsstater, men underströk att det är både EU:s och medlemsstaternas ansvar att ge regional och lokal nivå rätt förutsättningar för mottagandet. Regionkommittén ansåg att meddelandet inte beaktade förhållanden och förutsättningar för de lokala och regionala myndigheterna, och betonade att deras erfarenheter och förutsättningar måste vara vägledande för de förslag som lämnas. För att nya arbets sätt ska kunna genomföras måste de lokala och regionala myndigheterna involveras tidigt och genom hela processen. EU och medlemsstaterna måste ta fram ändamålsenligt och lokalt anpassat stöd i form av finansiering, lag- och regelsystem samt kunskapsstöd.

CEAS, det gemensamma asylsystemet

Europaparlamentet har presenterat ett förslag till revidering av Dublinförordningen, vilken är en del i det gemensamma asylsystemet.

Cecilia Wikström (L) som är ansvarig för förslaget i parlamentet anser att det är betydligt bättre och mer rättvist än det förslag som kommissionen lade fram våren 2016. Medan kommissionen föreslog att asylsökande i det framtida systemet bara skulle omfördelas om det kommer exceptionellt många till ett land under en kortare period vill parlamentet se en permanent omfördelning från dag ett så att alla medlemsländer per automatik delar på ansvaret.

Med det reviderade förslaget är det två faktorer som ska avgöra hur många personer varje land ska ta emot, nämligen: folkmängd och BNP. Men även till exempel släktband ska vara en avgörande faktor för vilket land som prövar en asylansökan. Om koppling saknas till ett EU-land ska den asylsökande få välja bland fyra medlemsländer som har tagit emot minst sökande i förhållande till sin kvot året innan. Det innebär till exempel att ett land som Tyskland ofta kommer att vara på listan över de fyra föreslagna länderna på grund av sin storlek och BNP.

De länder som inte har tagit emot så många asylsökande tidigare och som saknar kapacitet kommer att ges möjlighet att under en treårsperiod bygga upp sina system för att klara sin kvot.

Det innebär att länder som Sverige och Tyskland fortsatt kommer att få ta ett större ansvar under en övergångsperiod.

Alla asylsökande ska, som tidigare, registreras i det land de först kommer till innan omfördelning sker. Men parlamentet föreslår att ett slags filter ska skilja ut dem som har en väldigt liten chans att få asyl i EU. Dessa personer får sin ansökan prövad i det EU-land de först kommer till.

För att sätta press på de länder som inte vill ta emot asylsökande föreslår parlamentet en möjlighet att dra in EU-stöd till de länder som inte tar sitt ansvar. Förslaget skiljer sig från kommissionens som går ut på att utkräva en summa på 250 000 euro per sökande som landet inte vill ta emot.

Europaparlamentet har gett Cecilia Wikström (L) mandat att påbörja förhandlingar med rådet om EU:s nya asylsystem. Medlemsländerna är dock långt ifrån eniga vilket innebär att en gemensam förhandlingsposition från deras sida ser ut att dröja.

Kontakt:

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

Ove Ledin⁵, ove.ledin@skl.se, 08-452 77 66

Arbetet med våldsbejakande extremism i Sverige och i EU

Med anledning av de attacker som skett i Frankrike, Belgien, England med flera länder har frågan om bekämpandet av våldsbejakande extremism och radikaliseringskommit högt upp på den europeiska dagordningen. Våldsbejakande extremism är samlingsordet för den autonoma miljön, vitmakt miljön och den islamistiska extremistmiljön. Alla dessa miljöer förespråkar hot och våld för att förändra statskicket. Det är ett allvarligt problem eftersom det hotar det demokratiska systemets grundläggande funktioner, enskilda personers demokratiska rättigheter samt deras liv och hälsa. På europeisk nivå samverkar länderna bland annat genom Radicalisation Awareness Network som ligger under Europeiska kommissionen. Även Kommunalkongressen samlar årligen borgmästare från ett 20-tal länder, senast möttes man i Barcelona i november 2017 och antog den tredje deklARATIONEN om arbetet mot våldsbejakande extremism.

Not. 5. För frågor om ensamkommande barn.

Sedan 2005 finns en EU-strategi för att bekämpa terrorism. Strategin bygger på fyra delar: förebygga, skydda, följa upp och agera. År 2011 lanserade dåvarande kommissionären för inrikesfrågor Cecilia Malmström ett europeiskt nätverk för utbyte av erfarenhet, kunskap och goda exempel om förebyggande av radikaliserings.

Med anledning av attackerna som drabbat Europa det senaste året presenterade kommissionen i juni 2016 ett meddelande med åtgärder för att stödja EU-ländernas arbete med att förebygga och motverka våldsriktad radikaliserings som leder till terrorism. Åtgärderna är ett led i den europeiska säkerhetsagendan som antogs under våren 2015. Kommissionen presenterade åtgärder inom sju områden:

- › Motverkande av terroristpropaganda och olaglig hatpropaganda på nätet.
- › Motverkande av radikaliserings i fängelser
- › Främjande av en inkluderande utbildning och gemensamma EU-värden.
- › Främjande av ett inkluderande, öppet och motståndskraftigt samhälle samt nå ut till unga människor.
- › Stärkande av det internationella samarbetet.
- › Stöd till forskning, kunskapsbyggande, övervakning och nätverksarbete.
- › Fokus på säkerhetsdimensionen.

Regionkommittén antog ett yttrande om bekämpande av radikaliserings i juni 2016 där bland annat vikten av förebyggande arbete på den lokala nivån samt vikten av att samarbeta och utbyta information och erfarenheter från den lokala nivån runt om i Europa likväl som internationellt lyftes fram.

Arbete mot våldsbejakande extremism och att bekämpa radikaliserings är även en prioriterad fråga för Europarådet, inkluderat Europarådets kommunalkongress. I november 2016 arrangerades en konferens för borgmästare på temat i Rotterdam, Nederländerna. Detta var en uppföljning på den

konferens som hölls i Århus 2015. Konferensen resulterade i en ny deklarasjon där man bland annat understryker den nyckelroll kommuner har som ansvariga för att se till att mänskliga rättigheter, demokrati och lagstiftning efterlevs i arbetet mot den våldsbejakande extremismen.

Sverige har en nationell samordnare mot våldsbejakande extremism som har i uppdrag att stärka och stödja lokal samverkan i syfte att förebygga våldsbejakande extremism. I den nationella samordnarens direktiv påtalas det att kommunen bör leda det lokala förebyggande arbetet och stödja samverkan mellan aktörer, såsom skola, polis, socialtjänst, trossamfund och civilsamhället i befintliga strukturer. Kommunernas uppgift i detta är att arbeta förebyggande och motverka att människor dras till våldsbejakande extremism.

SKL har, förutom ett aktivt deltagande i den nationella samordnarens arbete, ett nätverk där ett 30-tal kommuner medverkar för att utveckla arbetet med lokala handlingsplaner, policies och lägesbilder. Under 2017 har SKL gett Segerstedtsinstitutet i uppdrag att granska alla kommunala handlingsplaner, vilket har resulterat i rapporten Från ord till handlingsplan.

SKL: *Brottsförebyggande*

Kommissionen: *Meddelande om åtgärder för att bekämpa radikaliserings, Säkerhetsagendan, EU-strategi för att bekämpa terrorism, Nätverk för förebyggande av radikaliserings*

Regeringen: *Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism*

Regionkommittén: *Yttrande om våldsbejakande extremism*

CLRAE: *Deklarasjon från konferensen om våldsbejakande extremism*

Kontakt:

Malin Svanberg, malin.svanberg@skl.se,

08-452 71 43

Greta Berg, greta.berg@skl.se, 08-452 79 58

Jämställdhet och likabehandlingsfrågor

Prioriterad fråga 2018 – Förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

Inom ramen för kommissionens initiativ till en europeisk pelare för sociala rättigheter presenterades i slutet av april 2017 ett *direktivförslag om förbättrad balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare*. Initiativet omfattar en lagstiftande och en icke-lagstiftande del. Direktivförslaget som presenterades innebär höjda och nya minimistandarder för föräldra- och pappaledighet samt för ledighet för vård av anhörig. Kommissionen vill framförallt skapa bättre möjligheter och incitament för män att ta ut föräldraledighet. Direktivförslaget ska ersätta kommissionens tillbakadragna förslag från 2008 om en revision av *direktivet om mödraledighet och direktivet om föräldraledighet*. Sistnämnda direktiv grundas på de europeiska parternas självständiga ramavtal i frågan, som på parternas begäran genomfördes genom ett direktiv. Arbetsmarknadens parter tillfrågades, i enlighet med fördraget, om de var villiga att inleda förhandlingar om mödraledighet, föräldraledighet, pappaledighet, ledighet för vård av anhörig och/eller flexibla arbetsformer, innan kommissionen presenterade sitt direktivförslag. Förhandlingar kom inte till stånd mellan parterna.

Målen för det nya direktivförslaget från 2017 är desamma som för kommissionens färdplan från 2015. Förslaget innehåller bland annat följande delar:

- ▶ Alla arbetande pappor ska kunna ta ledigt i minst 10 arbetsdagar i samband med att barnet föds.
- ▶ Minst 4 månader per förälder kan inte överlåtas mellan föräldrarna. Föräldrar kan ta ut ledighet under flexibla former (heltid, deltid eller uppdelat). Föräldrar kan ta ut ledighet tills barnet fyllt 12 år.
- ▶ Alla som arbetar ska ha rätt att ta ledigt fem dagar per år för att ta hand om allvarligt sjuka eller omsorgsberoende släktingar.

Alla förvärvsarbetande föräldrar med barn upp till 12 år samt anhörigvårdare med omsorgsberoende släktingar får rätt att ansöka om följande flexibla arbetsformer: förkortad arbetstid, flexibel arbetstid samt flexibilitet gällande arbetsplats.

Pappaledigheten, föräldraledigheten och anhörigvården föreslås kompenseras med betalning (lön) eller tillräcklig ersättning (sjukpenningnivå) som minst bör motsvara vad den berörda arbetstagen skulle få vid sjukskrivning.

Den icke-lagstiftande delen i kommissionens initiativ innehåller bland annat förslag om att EU

kan ge stöd till medlemsländerna för att vidta åtgärder som säkerställer att det finns tillgänglig vård och omsorg samt stödjande åtgärder för att minska skatte- och bidragsregler som hindrar kvinnor från att arbeta mer. Andra förslag handlar om prioriteringar i EU-finansiering, medvetandehöjande åtgärder, utbyte av god praxis, ökad övervakning och uppföljning, inklusive genom den europeiska planeringsterminen samt förbättrad datainsamling på EU-nivå.

SKL:s styrelse har tagit ställning till direktivförslaget genom ett remissvar till Arbetsmarknadsdepartementet. SKL är positivt till initiativ som syftar till jämställdhet mellan kvinnor och män på arbetsmarknaden. Förbundet anser att ett jämställt uttag av föräldraledigheten är avgörande för ett jämställt arbetsliv. Men det behövs ett bredare grepp för att möta utmaningarna med balansen mellan arbete och privatliv snarare än ytterligare reglering på EU-nivå. SKL framhåller vikten av ett holistiskt perspektiv på kvinnors och mäns förutsättningar på arbetsmarknaden, bland annat vikten av välfärds- och omsorgstjänster för att möjliggöra kvinnors och mäns jämlika deltagande på arbetsmarknaden. Förbundet förordar europeiska gemensamma målsättningar, riktlinjer och erfarenhetsutbyten inom det social- och sysselsättningspolitiska området framför detaljreglerad lagstiftning. Uppföljning av socialpolitiska mål kan lämpligen ske genom den europeiska planeringsterminen. Frågor om betald ledighet ska inte regleras på EU-nivå utan faller under nationell befogenhet. Den svenska arbetsmarknadsmodellen där arbetsmarknadens parter ansvarar för lönebildningen måste värnas. SKL anser att kommissionens insatser istället för ny lagstiftning bör fokusera på att säkerställa implementering och efterlevnad av existerande europeisk lagstiftning.

SKL: SKL:s yttrande

Kommissionen: *Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU*

Kontakt:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se,
08-452 75 58

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,
08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se,
08-452 74 67

Ministerkonferens om hur jämställdhet bidrar till rättvisa jobb och tillväxt

Inför EU-toppmötet i Göteborg om rättvisa jobb och tillväxt, som statminister Stefan Löfven och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker inbjöd till i november, hölls en jämställdhetskonferens på samma tema. Sveriges regering ville uppmärksamma jämställdhetens betydelse i sammanhanget. Förutom att visa på sambandet mellan tillväxtfrågor och jämställdhet ville den svenska regeringen att EU ska höja sina ambitioner i frågan och framförallt att kommissionen ska anta en jämställdhetsstrategi för sitt arbete.

Inbjudna till konferensen var jämställdhetsministrar från EU:s medlemsstater, företrädare för arbetsmarknadens parter, Europeiska kommissionen, Europeiska jämställdhetsinstitutet och företrädare för det civila samhället.

Ulf Olsson, ordförande i SKL:s förhandlingsdelegation, presenterade SKL:s åttapunkts program för jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv. Jämfört med män arbetar kvinnor oftare deltid, tar ut fler föräldradagar och har högre sjukfrånvaro. Därför behövs ett kraftfullt jämställdhetsarbete för att ge kvinnor och män likvärdiga möjligheter till karriär och löneutveckling. För att komma åt utmaningarna med ojämställdhet mellan kvinnor och män, tror SKL att det är avgörande att utgå från två områden, nämligen delad föräldraledighet och ökat heltidsarbete. Dessa två områden är helt avgörande för jämställdheten och också inbördes beroende av varandra.

Jeanette Grenfors från SKL representerade CEEP (organisationen för de offentliga arbetsgivarna i EU:s sociala dialog) i ett panelsamtal om jämställdhet som en nyckel till tillväxt. CEEP:s medskick till toppmötet var att det behövs en flerårig strategi för jämställdhet för att hålla dessa frågor högt på den europeiska agendan. CEEP menade också att den sociala dialogen spelar en viktig roll för att bidra till jämställdhet och tillväxt, men att det behövs politisk vilja samt tid, förtroende, kapacitet och autonomi för arbetsgivare och fackföreningar för att de ska kunna leverera.

Ett tydligt meddelande skickades från konferensen till toppmötet i Göteborg: jämställdhet behöver vara en central del i den sociala pelaren och i alla strategier eller reformer för att garantera rättvisa jobb och tillväxt. Jämställdhet är inte enbart en grundläggande rättighet och ett värde i EU; det är också en förutsättning för stabil och inkluderande tillväxt.

LÄSTIPS!

Läs mer om konferensen:

Equality Works 2017

SKL:s skrift: Jämställdhet ur arbetsgivarperspektiv

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,

08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Kommissionens handlingsplan för att angripa löneskillnader mellan kvinnor och män

Enligt kommissionen har löneskillnaderna mellan kvinnor och män inte minskat de senaste åren. De har istället stagnerat vid en skillnad på 16 procent per timme. Därför presenterar kommissionen en handlingsplan för 2018–2019 i åtta punkter för att åtgärda löneklyftan mellan kvinnor och män. Handlingsplanen ska bland annat leda till:

- › att **principen om lika lön respekteras mer** genom att man undersöker om man kan ändra jämställdhetsdirektivet,
- › att man **löser omsorgsproblemet** genom att uppmana Europaparlamentet och EU-länderna att snabbt anta förslaget om balans mellan arbete och privatliv från april 2017,
- › att man **krossar glastaket** genom att finansiera projekt som ska förbättra könsfördelningen på alla nivåer i företagen och att man uppmuntrar regeringarna och arbetsmarknadens parter att förbättra könsfördelningen inom beslutsfattandet.

I samband med handlingsplanen har kommissionen publicerat en utvärdering av 2014 års rekommendation om hur man kan förstärka principen om lika lön genom att synliggöra löneskillnaderna mellan kvinnor och män.

Kommissionen: *Handlingsplanen och utvärderingen av 2014 års rekommendation*

Kontakt:

Jeanette Grenfors, jeanette.grenfors@skl.se,

08-452 74 52

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Sverige i topp på EU:s jämställdhetsindex

Sverige toppar återigen EU:s index för jämställdhet. Men på några områden är andra EU-länder bättre. På tio år har dock jämställdheten i EU ökat endast marginellt och sämst, har kvinnorna i Grekland och Ungern.

Sverige rankas högst i EU:s jämställdhetsindex som presenteras av det europeiska jämställdhetsinstitutet EIGE. Sverige får 82,6 i betyg på en skala där 100 innebär fullständig jämställdhet. Det kan jämföras med tvåan Danmark som får 76,8 eller EU-snittet på 66,2.

Sverige tillhör också EU:s toppskikt när man tittar på jämställdhet inom olika områden som makt, hälsa, hushållsarbete och ledarskap. Men när det gäller ekonomisk jämställdhet ligger Sverige på tredje plats, slagen av Luxemburg och Belgien. När det gäller utbildningsnivå rankas Danmark före Sverige.

En annan utmaning för Sverige i jämställdhetsfrågan handlar om flyktingar och migranter. I EIGE:s rapport konstaterar institutet att jämställdheten generellt är lägre bland migranter och det gäller även i Sverige.

Ett område där det finns stort utrymme för förbättringar är hushållsarbete. Medan 79 procent av de europeiska kvinnorna dagligen lagar mat eller sköter om hemmet är det enbart en tredjedel av de europeiska männen som gör detsamma.

Europeiska jämställdhetsinstitutet: *Jämställdhetsindex*

Kontakt:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Ny ordförande i CEMR Standing Committee for Equality och konferens i Bilbao

Emil Broberg (V) har av CEMR Policy Committee utsetts till ordförande för CEMR Standing Committee for Equality och CEMR:s talesperson för jämställdhetsfrågor under perioden juni 2018–juni 2021. Ordförandens/talespersonens uppdrag är att flytta fram positionerna för jämställdhet på lokal och regional nivå i Europa. Emil Broberg är också tredje vice ordförande i SKL och oppositionsråd i Region Östergötland.

CEMR Standing Committee for Equality består av förtroendevalda från CEMR:s medlemsorganisationer. Kommittén startades 2012 och har en till två möten per år. Kommittén beslutar om de övergripande målen för Observatory⁶, och följer upp hur den Europeiska deklARATIONEN för jämställdhet på lokal och regional nivå, CEMR-deklARATIONEN, genomförs. Kommittén ska också vara en aktiv dialogpartner till EU-institutionerna, i synnerhet Europaparlamentet, kommissionen och Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) samt arbeta för ett hållbart stöd för åtgärder inom jämställdhetsområdet på lokal och regional nivå. Kommittén ska också bidra till att ge politisk expertis för annan relevant verksamhet i samband med genomförandet av CEMR-deklARATIONEN.

Som talesperson i jämställdhetsfrågor representerar Emil Broberg CEMR i dialogen med europeiska och internationella institutioner, civilsamhällets organisationer i händelse av högnivå möten eller andra relevanta möten. Han deltar

också i CEMR:s kommunikationskampanjer kring jämställdhet.

Den 11–13 juni 2018 arrangerar CEMR en konferens i Bilbao, Spanien, på temat Equality, Diversity, Inclusion. Konferensen vill sammanföra medlemsorganisationer, förtroendevalda och tjänstepersoner, kommuner och regioner, civilsamhällets organisationer samt forskning som arbetar med jämställdhet, mångfald och integration för att dela idéer och erfarenheter. Jämställdhet, mångfald och integration är viktiga värden för europeiska kommuner och regioner för att bygga ett bättre, rättvisare, mer inkluderande och mänskligt Europa.

Flera svenska kommuner, landsting och regioner har ansökt och valts ut för att dela med sig av sina erfarenheter. Vid mötet kommer Emil Broberg överta ansvaret för ordförandeskapet i CEMR Standing Committee for Equality från den nuvarande ordföranden Ibon Uribe samt bli talesperson för jämställdhetsfrågor.

LÄSTIPS!

Läs mer om konferensen:

CEMR – Bilbao 2018. Där kan man också anmäla sig till konferensen.

Kontakt:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Dominique Faymonville, dominique.faymonville@skl.se, 08-452 71 04

Not. 6. www.charter-equality.eu

Digitalisering och utbildning

Den digitala inre marknaden

Den digitala inre marknaden är en av kommissionens tio prioriteringar för mandatperioden och av central betydelse för Europas ekonomi, sysselsättning och tillväxt. En fullt utvecklad digital inre marknad erbjuder alla sektorer i samhället stora möjligheter. Kommissionens insatser inom området utgår från den strategi för en digital inre marknad som presenterades 2015. Sedan 2015 har kommissionen lagt fram 35 lagstiftningsförslag och politiska initiativ i enlighet med strategin. Kommissionen kommer under våren att fokusera på tre huvudområden där den upplever att det behövs ytterligare åtgärder: vidareutveckling av den europeiska dataekonomin, IT-säkerhet och främjandet av online-plattformar. SKL kommer att aktivt bevaka och informera om vilka möjligheter och utmaningar EU-initiativen innebär för kommunernas, landstingens och regionernas verksamheter.

Handlingsplan för e-förvaltning 2016–2020

Ett annat viktigt arbete för förbundet under våren är att fortsätta bevaka kommissionens handlingsplan för e-förvaltning 2016–2020, som är ett viktigt dokument för att driva på digitaliseringsutvecklingen i Europa och i Sverige. Martin Andreasson (M), regionråd i Västra Götalands-

regionen, bevakar arbetet i styrelsen för handlingsplanen för Regionkommittén.

Ministerdeklaration om digital förvaltning

Under Estlands ordförandeskap antogs en ministerdeklaration om digital förvaltning, den så kallade Tallinndeklarationen, av ministrar ansvariga för myndigheternas digitalisering. Deklarationen utgör en samlande vision för medlemsländernas arbete med att digitalisera den offentliga förvaltningen, men innehåller också konkreta åtaganden som SKL kommer att bevaka under våren.

Gränsöverskridande e-förvaltning - portal, standarder och dataskydd

Parallellt med de ovan beskrivna initiativen fortsätter också andra viktiga arbeten för att skapa möjligheter för en digital inre marknad, såsom interoperabilitetsprogrammet ISA², pilotprojekt för att påvisa möjligheterna att realisera engångsprincipen (once-only principle) och arbetet med att ta fram en europeisk digital portal med information samt förfaranden digitalt på flera språk kring rättsliga rättigheter och krav i medlemsländerna (digital single gateway). Dessa initiativ samordnas inom ramen för handlingsplanen för e-förvaltning med stöd av Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF). I maj 2018 träder också den nya dataskyddsförordningen (GDPR) i kraft.

SKL kommer under våren att bevaka och rådgöra kring hur dessa initiativ påverkar kommunernas, landstingens och regionernas verksamhet.

Nya verktyg inom digital kompetens

Två arbeten för att stärka den digitala kompetensen kommer bli tillgängliga under 2018. Dels ramverket DigCompEdu för att utvärdera den digitala kompetensen hos utbildare och som har tagits fram av EU Science hub. Det riktar sig till utbildare på alla nivåer, från förskola till vuxenutbildning och omfattar sex olika kompetensområden och 22 olika kompetenser som skattas på en sexgradig skala. Dels självskattningsverktyget SELFIE som bygger på DigCompEdu och blir tillgängligt i början av 2018.

SKL: Digitalisering, Smartare välfärd, Dataskyddsförordningen

Kommissionen: Digitala inre marknaden, Handlingsplan för e-förvaltning 2016–2020, DigCompEdu, SELFIE

Övrigt: eIDAS, ISA², Once Only Principle

Kontakt:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se,
08-452 78 41

Aktiviteter inom e-upphandling och e-handel fortsätter

I det nya upphandlingsdirektivet från 2014 finns det bestämmelser om elektronisk upphandling som bland annat fastställer att anbud ska kunna lämnas elektroniskt inom några år. Det finns också bestämmelser om olika nya elektroniska förfaranden. Direktivet har implementerats till svensk lag och började gälla i januari.

Europeiska kommissionen har en expertgrupp med representanter från alla medlemsländer som ska främja införandet av e-upphandling (EXEP). Gruppen arbetar kunskapsbyggande och ger råd kring tolkningsfrågor av direktivet avseende e-relaterade delar, införande, interoperabilitet och standarder. Från Sverige deltar representanter från Finansdepartementet och SKL. Flera rapporter har publicerats på kommissionens webbplats (DG GROW).

I allt fler europeiska länder implementeras det så kallade Open PEPPOL, som är ett koncept för infrastruktur för informationsutbyte inom och mellan medlemsländerna inom området elektro-

niska inköp. I Sverige rekommenderas PEPPOL:s infrastruktur för e-handel i offentlig sektor.

En ny teknisk kommitté, TC 440, har upprättats inom CEN (European Committee for Standardization). I kommitténs uppdrag ingår utveckling av en standard för elektroniska meddelanden för såväl e-handel som resultat av e-upphandling. Medlemsländerna kan delta i kommittén via sina nationella standardiseringsorgan. Sverige deltar genom SIS (Swedish Standards Institute) och där ingår bland annat SKL, Ekonomistyrningsverket och Upphandlingsmyndigheten samt ett antal företag med tekniska lösningar inom dessa områden.

EU-direktivet om e-fakturering vid offentlig upphandling ska nu implementeras i medlemsstaterna. Ett lagförslag kom i somras (Ds 2017:31) med remisstid till den 29 september 2017. Lagförslaget innehöll bestämmelser om hur direktivet ska implementeras, men även förslag på ytterligare reglering. EU-direktivet innebär att alla upphandlande myndigheter och enheter ska kunna ta emot elektroniska fakturor som överensstämmer med den nya europeiska standarden för e-fakturering, om inte annan standard avtalats.

Den nya standarden är nu klar och har publicerats i Official Journal den 17 oktober 2017. Standarden finns på www.sis.se.

SKL: e-handel och e-upphandling

Kommissionen: e-upphandling

Övrigt: CEN, SFTI, OpenPEPPOL

Kontakt:

Kerstin Wiss Holmdahl, kerstin.wiss.holmdahl@skl.se,
08-452 79 87

Utveckling av skola, yrkesutbildning, högre utbildning och det livslånga lärandet

Möjligheterna till god utbildning genom livet är en avgörande faktor för att säkra demokrati, välstånd och en god välfärd för alla. Det är en strategisk fråga för samtliga områden som EU arbetar med. Därför sker ett omfattande samarbete för att utveckla utbildning, yrkesutbildning och ett livslångt lärande inom EU.

De senaste åren har man arbetat med att samla ihop och förnya de åtgärderna som sker inom EU så att de kan utgöra ett stöd för hur EU:s medlemsländer kan stärka strategiska färdigheter för såväl medborgarnas som samhällets utveckling. Några

initiativ på detta område är En ny kompetensagenda för Europa och Modernisering av skolor och högre utbildning. Det är även värt att nämna att allas rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande nämns som första punkt i "20 principer i den europeiska pelaren för sociala rättigheter" som antogs vid EU:s toppmöte i Göteborg.

En ny kompetensagenda för Europa

Syftet med den kompetensagendan är att ta tillvara och utveckla Europas mänskliga kapital. Nya, och förbättrade åtgärder genomförs inom följande områden:

- › En kompetensgaranti för att ge vuxna med kort utbildning möjlighet att stärka sina förmågor inom läsförståelse, matematik samt digital kompetens. Detta ska genomföras bland annat genom ett förbättrat utbildningsutbud för vuxna och validering.
- › Det Europeiska ramverket för kvalifikationer (EQF) har förändrats för att anpassas till hur utbildning och arbetslivet har förändrats sedan den första versionen antogs. Medlemsländernas nationella ramverk (NQF) förväntas anpassas efter den nya rekommendationen framöver. Det svenska ramverket beskrivs på SeQF.se
- › För att stärka samverkan mellan utbildning, den offentliga sektorn och näringslivet har en Koalition för digital kompetens och digitala arbetstillfällen lanserats, som bland annat ska arbeta för att minska den digitala klyftan som finns på dagens arbetsmarknad.
- › Flera åtgärder för att stärka arbetskraften genomförs, bland annat genom satsningar på yrkesutbildning och stöd för tredjelandsmedborgare som arbetar i EU.
- › Förändringar inom Europass i syfte att stärka lärlingsutbildningarna och öka rörligheten för lärlingar.
- › En rekommendation för att kunna följa examinerade genom arbetslivet.
- › Ett nytt förslag för nyckelkompetenser i skolan där dessa aktualiseras utifrån ny kunskap och nya bedömningar ska presenteras under 2018.
- › Analys och spridning av goda exempel när det gäller anställning av spetskompetens i olika länder.
- › Modernisering av skolor och högre utbildning.

Utvecklingen av kvaliteten för högre utbildning står högt på den politiska dagordningen både på nationell och europeisk nivå. De högre utbildningssystemen måste möta och anpassa sig till våra alltmer kunskapsbaserade samhällen.

När det gäller utbildningsfrågorna överlag vill EU-ländernas utbildningsministrar vill prioritera följande områden:

- › Alla elever ska få de färdigheter de behöver i bland annat läsning och räkning. Det ska man se till genom att modernisera läroplaner, läromedel och bedömningen av eleverna.
- › Alla barn ska ha tillgång till bra utbildning, även barn med invandrarbakgrund.
- › Fler barn ska få gå i förskolan, elever med särskilda behov ska få bättre stöd och färre elever ska sluta skolan i förtid.
- › Lärare, skolledare och lärare på lärarutbildningar ska få bättre stöd genom effektivare rekrytering, urval och fortbildning.

Under 2017 har Kommissionens meddelande behandlats i Regionkommittén.

Kommissionen: *Modernisering av högre utbildning, En ny kompetensagenda för Europa, Lärare och skolledare, Avhopp från skolan, Nyckelkompetenser*

Nationella ramverken: SeQF.se

Regionkommittén: *Yttrande om modernisering av skolor och högre utbildning*

Kontakt:

Bodil Båvner, bodil.bavner@skl.se, 08-452 77 68

Svenska delegationen i Regionkommittén

Europeiska regionkommittén är ett rådgivande organ med uppgift att bedöma EU:s lagstiftning och politik ur ett lokalt och regionalt perspektiv. Kommittén består av 350 ledamöter och 350 suppleanter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i EU:s 28 medlemsländer.

Sverige företräds av 12 ledamöter och 12 ersättare. Alla svenska ledamöter arbetar i ett av Regionkommitténs sex utskott. Markerade politiker (*) är ordinarie ledamöter. SKL ger administrativt och sakkunnigt stöd till den svenska delegationen. Ledamöterna är även adjungerade i SKL:s sakberedningar.

CIVEX-utskottet

Utskottet för medborgarskap, styresformer, institutionella frågor och yttre förbindelser. Aktuella frågor under våren är bland annat förordningen om det europeiska medborgarinitiativet, halvårsöversynen av genomförandet av den europeiska migrationsagendan samt lokala och regionala myndigheters bidrag till det östliga partnerskaps resultat 2020.

COTER-utskottet

Utskottet för territoriell sammanhållningspolitik och EU:s budget. Aktuella frågor under våren är bland annat konsekvensbedömning av EU-agendan för städer, resultat för utsläppsnål rörlighet, kostnaden för utebliven sammanhållning – lärdomar från den sjunde sammanhållningsrapporten och stärkande av tillväxten och sammanhållningen i EU:s gränsregioner.

Camilla Janson (S)*
Upplands-Bro kommun

Jelena Drenjanin (M)*
Huddinge kommun

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Ilmar Reepalu (S)*
Delegationsordförande
Malmö stad

Åsa Ågren
Wikström (M)
Umeå kommun

Anders Knape (M)*
Vice-delegationsordförande
Karlstads kommun

Tomas Riste (S)*
Landstinget Värmland

ECON-utskottet

Utskottet för ekonomisk politik. Aktuella frågor som utskottet behandlar under våren är bland annat yttranden om paketet om offentlig upphandling, förslaget till en europeisk försvarsfond och ett yttrande om handelspaketet.

Paul Lindquist (M)*
Stockholms läns landsting

Carl Fredrik Graf (M)
Halmstads kommun

Erik Pelling (S)
Uppsala kommun

Krister Andersson (S)
Västra Götalandsregionen

NAT-utskottet

Utskottet för naturresurser och hälsa. Aktuella frågor under våren för utskottet kommer vara skogsnäring, livsmedel och framtiden för den europeiska havs- och fiskerifonden.

Ewa-May Karlsson (C)*
Vindelns kommun

Birgitta Sacrédeus (KD)
Region Dalarna

Marie Sällström (S)
Landstinget Blekinge

Xamuel Gonzalez Westling (V)
Hofors kommun

ENVE-utskottet

Utskottet för miljö, klimatförändringar och energi. Aktuella frågor under våren är bland annat vägen till EU:s sjunde miljöhandlingsprogram och yttrandet om regler för den inre marknaden för naturgas. ENVE-utskottet har också fått en ny ledamot, Agneta Granström (MP) från Region Norrbotten.

Agneta Granström (MP)*
Region Norrbotten

Carl Johan Sonesson (M)
Region Skåne

Jonny Lundin (C)
Härnösands kommun

Glenn Nordlund (S)
Örnsköldsviks kommun

SEDEC-utskottet

Utskottet för socialpolitik, utbildning, sysselsättning, forskning och kultur. Aktuella frågor under våren i SEDEC kommer bland annat vara yttranden om den digitala inre marknaden, ökad bredbandskonnectivitet i Europa och en ökad innovation i EU:s regioner för en motståndskraftig, inkluderande och hållbar tillväxt.

Yoomi Renström (S)*
Ovanåkers kommun

Martin Andreasson (M)*
Västra Götalandsregionen

Mohamad Hassan (L)
Uppsala kommun

Marie-Louise Rönmark (S)
Umeå kommun

SKL:s ledamöter i CEMR

SKL är medlem i de europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR. Organisationen bedriver ett systematiskt påverkansarbete gentemot EU:s lagstiftning och främjar samarbete mellan sina medlemmar. SKL företräds av fyra ledamöter i CEMR:s beslutande organ, Policy Committee. Carola Gunnarsson är CEMR:s talesperson för sammanhållningspolitiken. Ilmar Reepalu är CEMR:s talesperson för urbana frågor.

I CEMR:s globala motsvarighet, UCLG, är Lena Micko ledamot och Anders Knape ersättare.

Aktuellt under våren är konferensen som CEMR arrangerar i Bilbao, Spanien, på temat Equality, Diversity, Inclusion. Konferensen vill sammanföra medlemsorganisationer, förtroendevalda och tjänstepersoner, kommuner och regioner, civilsamhällets organisationer och forskare som arbetar med jämställdhet, mångfald och integration för att dela idéer och erfarenheter. Jämställdhet, mångfald och integration är viktiga värden för europeiska kommuner och regioner för att bygga ett bättre, rättvisare, mer inkluderande och mänskligt Europa.

Flera svenska kommuner, landsting och regioner har valts ut för att presentera sitt arbete. Vid mötet kommer Emil Broberg överta ordförandeskapet i CEMR Standing Committee for Equality samt bli CEMR:s talesperson för jämställdhetsfrågor.

Läs mer om konferensen: CEMR – Bilbao 2018.

Ledamöter

Lena Micko (S)
SKL:s ordförande
Linköpings kommun

Ilmar Reepalu (S)
Ordförande, SKL:s
internationella beredning
Malmö stad

Anders Henriksson (S)
SKL:s 1:a vice ordförande
Landstinget i Kalmar län

Emil Broberg (V)
SKL:s 3:e vice ordförande
Region Östergötland

Anders Knape (M)
SKL:s 2:e vice ordförande
Karlstads kommun

Carola Gunnarsson (C)
SKL:s styrelse
Sala kommun

Elisabeth Unell (M)
SKL:s styrelse
Västerås stad

Ulrika Landergren (L)*
Kungsbacka kommun

Svenska delegationen i CLRAE

Europarådet arbetar för att främja demokrati, respekt för de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Kongressen för lokala och regionala myndigheter (CLRAE) är en del av Europarådet och arbetar med dessa frågor på lokal och regional nivå. CLRAE ansvarar för övervakningen av hur konventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna.

Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter som alla är folkvalda i svenska kommuner, landsting och regioner.

Ledamöter

Yoomi Renström (S)
Delegationsordförande
Ovanåkers kommun

Anders Knape (M)
Vice delegationsordförande
Ordförande, Lokala kammaren
Karlstads kommun

Johan Rocklind (S)
Gnesta kommun

Thomas Andersson (C)
Region Jämtland Härjedalen

Inger Linge (M)
Ekerö kommun

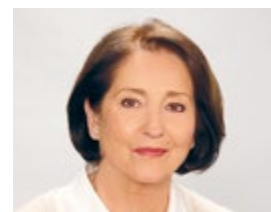

Henrik Fritzon (S)
Region Skåne

Ersättare

Amelie Tarschys Ingre (L)
Lidingö stad

Inger Schörling (MP)
Gävle kommun

Henrik Hammar (M)
Örkelljunga kommun

Ella Bohlin (KD)
Stockholms läns landsting

Cecilia Dalman Eek (S)
Göteborg stad

Intervju med Gabriel Gustafsson Hall

Sveriges ungdomsdelegat till Europarådets kongress 2017

Sen 2014 bjuder Europarådets kongress in en ungdomsdelegat från varje medlemsstat till sina plenarsessioner i Strasbourg. Gabriel Gustafsson Hall var Sveriges ungdomsdelegat under 2017: enligt honom en viktig och givande livserfarenhet!

Tack vare föräldrar som var aktiva inom SIDA och UNDP växte Gabriel upp i flera olika världsdelar som han kunde upptäcka och utforska. Ett starkt intresse för internationella frågor och kontakter stärktes med hans engagemang i fältbiologernas internationella utskott och deltagandet vid COP15 i Köpenhamn. Som nyexaminerad läkare ska Gabriel snart åka till Kamerun för att jobba på ett sjukhus som volontär med Läkare utan Gränser och besöka grannländerna.

Att Gabriel blev Sveriges ungdomsdelegat till Europarådets kongress 2017 var mer av en slump: en länk på Facebook dök upp i hans flöde efter att en kompis gillade ett inlägg just om programmet. Europarådet är för många en okänd institution som dock har en stor betydelse för alla Europas 820 miljoner invånare.

Vad gjorde dig intresserad av att söka till platsen som ungdomsdelegat?

– Att utforska det okända: en ny internationell institution, knyta kontakter med ungdomar och delegater från 47 länder, upptäcka den lokala och regionala nivån på den europeiska arenan... Många högaktuella frågor har diskuterats under de veckorna jag deltog i Strasbourg! Kongressen gav mig inblick i internationellt samarbete, att hjälpas åt med gemensamma utmaningar genom att dela med sig goda erfarenheter.

Ungdomsprogrammet innebär att delegater ska närvara vid de 2 årliga sessioner som kongressen håller i Strasbourg och delta aktivt vid alla möten som äger rum under en vecka. Kongressen täcker alla resekostnader och ordnar så att alla ungdomsdelegater bor på samma hotell i Strasbourg.

– Efter en första kontakt med kongressens sekretariat blir alla ungdomsdelegater indelade i flera arbetsgrupper enligt preferenser och ämnesområde man helst vill delta vid under mötena. Första dagen innan den första sessionen var väldigt intensiv: introduktion till Europarådet, till kongressen, flera uppgifter skulle förberedas inom ens arbetsgrupp. Man fick ett begränsat stöd inför talskrivningen samt att man verkligen behöver sätta sig in i de frågorna som diskuteras: allt från bekämpning av kor-

ruption vid offentliga upphandlingar, HBTQ rättigheter och skydd av minoritetsspråk till integration av nyanlända. Och så klart landrapporten om den lokala och regionala demokratin i medlemsstaterna, där varje land regelbundet blir granskat utifrån Chartern om det lokala självstyret, ett grunddokument för Europarådet.

Utöver arbetet vid sessioner i Strasbourg ska varje ungdomsdelegat utveckla ett projekt. Gabriel driver ett gemensamt projekt med ungdomsdelegaterna från Danmark och Norge, ”Visby-modellen”. Projektets mål är att öka valdeltagande bland utlandsfödda som har rösträtt vid lokala och regionala val. Viktigt är att ta reda på goda exempel, förmedla lyckade erfarenheter av att öka delaktigheten i samhället, inte bara vid valdagen utan även att ta ett eget större ansvar i kommunens vardag.

– Det finns mycket information kring de lokala och regionala valen, utmaningen ligger i att få ut den till de berörda grupperna.

Att ta del av den svenska delegationens arbete inom kongressen är en viktig erfarenhet som Gabriel tar med sig i framtiden och han vill ge en rekommendation till de svenska delegaterna:

Kongressens delegater var modiga som vågade presentera utmaningar för sina kommuner och regioner; det är relevant att diskutera frågor som ska kunna lösas gemensamt genom erfarenhets- och kunskapsutbyte samt olika former av partnerskap. Men det allra viktigaste är att få ut till kommuner, regioner och andra aktörer, de rekommendationer och resolutioner kongressen antar, så att de sprids, diskuteras och debatteras i flera delar av Europa. Att synliggöra de beslut som antas i Europarådet för allmänheten, det ökar deras delaktighet i den demokratiska processen som berör deras vardag!

Chartern om det lokala självstyret

Svenska delegationen

Europarådet

Europarådets kongress

Kontakt:

Dominique Faymonville, dominique.faymonville@skl.se,

08-452 71 04

Ordlista

A

Acquis communautaire

Franskt begrepp som syftar på hela EU:s regelverk, det vill säga medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

1. Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område.
2. Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera.
3. Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras.

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Brexit

Folkomröstningen om Storbritanniens medlemskap i EU (engelska: United Kingdom European Union membership referendum, 2016) var en rådgivande brittisk folkomröstning gällande om Storbritannien ska stanna kvar i eller lämna EU. Alternativet för att lämna EU kallades även "Brexit" ("British Exit"). Alternativet för att stanna kvar kallades för "Bre-main" ("British Remain"). Omröstningen genomfördes den 23 juni 2016 och resulterade i att lämna-sidan vann med 51,9 procents röstandel.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, det vill säga Ständiga representanternas kommitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 648 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

Dubbel majoritet

Dubbel majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut ska antas när frågor behandlas. Dubbel majoritet definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

E**EES**

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilt känsliga områden, som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb och välfärd i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företräddas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bland annat efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 19 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 353 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bland andra Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bland annat transporter, konkurrens, fiske och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträddes EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den så kallade tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för sex år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna samt mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- ✦ Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958

- ✦ Europeiska enhetsakten 1987
- ✦ Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- ✦ Amsterdamfördraget 1999
- ✦ Nicefördraget 2003
- ✦ Lissabonfördraget 2009

När man talar om "fördragen" syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K**Kommissionen**

Se Europeiska kommissionen.

L**Lissabonfördraget**

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bland annat att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, det vill säga att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKL som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén har fått en tyngre roll och en möjlighet att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M**Maastrichtfördraget**

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Bulgarien innehar ordförandeskapet under våren 2018 och Österrike under hösten 2018. Sverige var ordförandeland andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutande-förfarandet”.

P

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördragen. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet väljas.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärende eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Refit

Refit (Regulatory Fitness and Performance Programme) är kommissionens program om lagstiftningens ändamålsenlighet och resultat. Målet är att förenkla EU-lagstiftningen och minska kostnaderna för att följa den.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 350 politiker från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, så som bland annat ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- ✦ Förordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser.

- Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas.
- Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat.
- Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar.

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade struktur- och investeringsfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (så kallade autonoma avtal), eller genom EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Struktur- och investeringsfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en "utvidgning". EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- 1973: Danmark, Irland och Storbritannien
- 1981: Grekland
- 1986: Portugal och Spanien
- 1990: Forna Östtyskland
- 1995: Finland, Sverige och Österrike
- 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern
- 2007: Bulgarien och Rumänien
- 2013: Kroatien

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till vidare initiativ för EU på det berörda området.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbplats: europa.eu

Europeiska rådet: consilium.europa.eu/european-council

Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu

Europaparlamentet: europarl.europa.eu

Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se

Europeiska kommissionen: ec.europa.eu

Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden

Kommissionens samråd: ec.europa.eu/info/consultations_sv

EU-domstolen: curia.europa.eu

Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu

Europeiska regionkommittén: cor.europa.eu

Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu

Europeiska centralbanken: ecb.europa.eu

Europe Direct: europa.eu/european-union/contact_sv

EUR-Lex, EU-lagstiftning: eur-lex.europa.eu

EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oeil

Ordförandeskapet

Bulgariska ordförandeskapet, våren 2018: eu2018bg.bg/

Svenska regionkontor i Bryssel

City of Malmö EU Office: malmo.se

Central Sweden European Office: centralsweden.se

Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se

Kommunförbundet Skåne: kfsk.se

Mid Sweden European Office: midsweden.se

North Sweden European Office: northsweden.eu

Region Värmland European Office: regionvarmland.se/eu

Region Östergötland: regionostergotland.se/EU

Skåne European Office: skane.se

Småland Blekinge South Sweden: sbhss.eu

Stockholmsregionens Europakontor: stockholmregion.org

Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu

CEMR: ccre.org

CLRAE: coe.int/t/congress

Europaportalen: europaportalen.se

UCLG: uclg.org

Riksdagen: eu.riksdagen.se/

SKL – EU och internationellt

Följ SKL:s EU- och internationella arbete via vår webbplats och Twitter.

På vår webbplats kan du också anmäla dig till vårt nyhetsbrev som kommer cirka fem gånger per år.

SKL, EU och internationellt: www.skl.se/eu

Twitter: [@skl_eu](https://twitter.com/skl_eu)

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Digitalisering

Per-Erik Nyström	08-452 78 41	per-erik.nystrom@skl.se
------------------	--------------	-------------------------

Ekonomi och styrning

Martin Lidhamn	08-452 76 66	martin.lidhamn@skl.se
Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.hatlevoll@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	---------------------

Tillväxt och samhällsbyggnad

Helena Gidlöf	08-452 73 77	helena.gidlof@skl.se
---------------	--------------	----------------------

Utbildning och arbetsmarknad

Lotta Dahlerus	08-452 73 70	lotta.dahlerus@skl.se
----------------	--------------	-----------------------

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	-----------------------

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Karin Flordal	08-452 78 34	karin.flordal@skl.se
Kristin Ivarsson Lantz	08-452 77 33	kristin.ivarsson@skl.se
Matilda Lindberg	08-452 77 11	matilda.lindberg@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Sami Khalifeh	08-452 77 82	sami.khalifeh@skl.se
Victor Olsson	08-452 72 31	victor.olsson@skl.se
Dag Håkansson	08-452 75 14	dag.hakansson@skl.se
Marcus Holmberg	+32 (2) 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se
Maja Högvik	+32 (0) 479 77 36 94	maja.hogvik@skl.se

På gång inom EU

VÅREN 2018

I *På gång inom EU* kan du läsa om aktuella EU-frågor som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner. Texterna är skrivna av experter på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) i samarbete med Internationella sektionen. Den elektroniska versionen innehåller länkar till mer information och finns att ladda ned via www.skl.se/eu. SKL ger ut *På gång inom EU* två gånger om året.

I den här utgåvan kan du bland annat läsa om diskussionerna om EU:s framtid, det senaste i brexit-förhandlingarna, EU:s framtida sammanhållningspolitik, direktivförslag på energiområdet, mobilitetspaketet, den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt den framtida långtidsbudgeten.

ISBN 978-91-7585-599-8

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

Post: 118 82 Stockholm | Besök: Hornsgatan 20

Telefon: 08-452 70 00 | www.skl.se